

STAVOVI RODITELJA O VAŽNOSTI GLAZBENO POTICAJNE SREDINE ZA CJELOVITI RAZVOJ DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Kalenić, Žana

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:402052>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-21**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**STAVOVI RODITELJA O VAŽNOSTI
GLAZBENO POTICAJNE SREDINE ZA
CJELOVITI RAZVOJ DJECE PREDŠKOLSKE
DOBI**

ŽANA KALENIĆ

Split, 2024.

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Diplomski sveučilišni studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Predmet: Razvoj dječje muzikalnosti

**STAVOVI RODITELJA O VAŽNOSTI GLAZBENO POTICAJNE
SREDINE ZA CJELOVITI RAZVOJ DJECE PREDŠKOLSKE DOBI**

Student:

Žana Kalenić

Mentor:

prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Split, 2024.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Glazbene aktivnosti djece rane i predškolske dobi	3
2.1. Dječje pjesme.....	4
2.2. Brojalice.....	6
2.3. Slušanje glazbe.....	7
2.3.1. Elementi glazbenog djela	8
2.4. Ples.....	11
2.5. Sviranje na udaraljka.....	11
2.6. Poticanje dječjeg stvaralaštva	13
2.7. Igre s pjevanjem.....	14
3. Utjecaj glazbenih aktivnosti na razvoj djece rane i predškolske dobi	15
3.1. Socio-emocionalni razvoj	16
3.2. Spoznajni razvoj.....	17
3.3. Razvoj motorike.....	18
3.4. Utjecaj glazbenih aktivnosti na djecu s posebnim potrebama	18
4. Uloga odgojitelja i roditelja u provođenju glazbenih aktivnosti s djecom rane i predškolske dobi... ..	20
5. ISTRAŽIVANJE: Stavovi roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece rane i predškolske dobi.....	24
5.1. Cilj, problem i hipoteze istraživanja	24
5.2. Metoda	25
5.2.1. Sudionici	25
5.2.2. Instrument i postupak ispitivanja	25
5.3. Rezultati i diskusija.....	27
5.4. Diskusija	31
6. Zaključak.....	33

7. Literatura.....	35
--------------------	----

1. Uvod

Rana dječja senzibilnost prema glazbi unutrašnja je motivacija i potreba djeteta da osjeti svijet koji ga okružuje. Kroz glazbu djeca unose niz podražaja koji im omogućuju da pokretom svoga tijela iskažu svoje vlastite osjećaje. I sasvim malena djeca već reagiraju na glazbu te se izražavaju pokretima tijela. Zanimljivo je pak djetetov govor tijela dok sluša glazbu, zanemarit ćemo i samo dijete. Preko svojih pokreta djeca također shvaćaju da njihovo djelovanje nešto mijenja te da ostavljaju svoj trag u svijetu. Rano poticanje slušanja glazbe ključno je za cjeloviti razvoj djeteta jer podržava sve aspekte dječjeg razvoja i unaprjeđuje djetetovu sposobnost i spretnost. Osim što potiče auditivni razvoj, glazba doprinosi razvoju vokabulara djeteta, kao i intelektualnom, socio-emocionalnom, tjelesnom, i lingvističkom razvoju. Glazba omogućava tijelu i umu da rade zajedno, stoga je veoma važno rano intervenirati i poticati razvoj glazbene pismenosti. Ona može pomoći djeci i odraslima u poboljšanju zapamćivanja, a sam ples i pokret uz glazbu veoma su bitne odrednice senzomotoričkog i neurološkog razvoja. Djeca koja su izložena glazbi u predškolskoj dobi lakše će razlikovati i prepoznavati zvukove, a osluškivanjem ritma i tempa osjetiti emocije koje prenosi glazba. U glazbenim aktivnostima poželjno je da djeca što više upotrebljavaju instrumente kako bi razvili ritmičku osjetljivost, sinergiju pokreta vještinu slušanja i pamćenje.

Glazbene aktivnosti pridonose ostvarivanju većine vrijednosti na kojima se zasniva Nacionalni kurikulum (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014). Prihvaća se individualna posebnost svakog djeteta, dijete se ojačava da bude dosljedno samom sebi, razvija pozitivnu sliku o sebi, samopoštovanje i samopouzdanje. Slušajući različite žanrove glazbe i glazbu iz cijelog svijeta dijete oblikuje svoj identitet, spoznaje i uvažava glazbu drugih naroda i kultura. Djetetu je omogućena sloboda izbora u poticajnom materijalnom i socijalnom kontekstu, a u svakodnevnom odgojno-obrazovnom procesu kontinuirano se potiče razvoj svijesti i odgovornosti. U glazbenim aktivnostima razvija se kreativnost i potiče divergentno mišljenje, a dijete se izražava na kreativan način. Provođenje glazbenih aktivnosti djetetu omogućava osobnu, emocionalnu i tjelesnu, obrazovnu i odgojnu dobrobit. U predškolskoj dobi odgojitelji i roditelji zajedno surađuju s ciljem osiguravanja dobrobiti i poticanje cjelovitog rasta, razvoja i učenja djece (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014). Rad obuhvaća teorijski i empirijski dio. U prvom dijelu upoznajemo se s vrstama glazbenih aktivnosti, njihovim utjecajem na razvoj predškolskog djeteta te ulogama odgojitelja i roditelja u organiziranju i stvaranju poticajnog okruženja za razvoj glazbenih vještina i cjelokupnog razvoja djeteta. Drugi dio rada obuhvaća istraživanje

provedeno putem ankete na uzorku od 130 roditelja predškolske djece iz Splitsko-dalmatinske županije. Kako bi se provelo istraživanje osmišljen je upitnik koji se sastoji od dva dijela (upitnik općih podataka i 16 tvrdnji koje ispituju stavove roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi). Rezultati istraživanja imaju značajne glazbeno-pedagoške implikacije za pozicioniranje glazbenih aktivnosti u cjelovitom razvoju djece rane i predškolske dobi.

2. Glazbene aktivnosti djece rane i predškolske dobi

Dijete glazbu doživljava osobno, ali glazba također potiče zajedništvo pogotovo kad se zajedno svira, pjeva i pleše (Gospodnetić, 2015). Od treće godine života dijete prolazi brojne faze, što omogućava postizanje uspjeha u glazbenom području. Glazbenim aktivnostima utječemo na kreiranje glazbenog interesa, raste interes za participiranjem u aktivnosti, oblikuje se i modificira glas, uspješnija je izvedba ritma i melodije pjesme, doživljava se glazba te se uočavaju glavne značajke glazbe. Dječja iskustva stalno se nadograđuju i proširuju, pa petogodišnjaci više pozornosti obraćaju na intonaciju, glazbeno pamćenje je sve bolje kao i točnost ritamskog i melodijskog izvođenja pjesama. Djeca u toj dobi lakše zapamte tekst pjesme, znaju prepoznati dijelove u skladbi koji su isti, a koji različiti, karakter i ugođaj skladbe. U toj dobi glazba je usko povezana s pokretom, pa uvođenjem kretnji djeca lakše pamte melodiju i tekst pjesme. Glazbenim aktivnostima ne razvijamo samo kreativnost, već su one važan resurs percepcije glazbe. Kroz njih djeca dobivaju mogućnost kognitivnog, društvenog i emocionalnog razvoja. Predškolsko doba nudi velike mogućnosti za dječji glazbeni razvoj. U to doba mogu se ostvariti zapaženiji učinci, što ovisi o tome koliko je djetetova sredina kvalitetna i poticajna i koji je razvojni nivo djeteta (Vidulin, 2016).

Djeca nesvjesno sudjeluju u glazbenim aktivnostima i ne razmišljaju kako to rade i izvode te se ne opterećuju s točnošću izvedbe. Spontano pjevaju, povezuju poznate i stare pjesme te stvaraju nove. Odgojitelj s djecom neće vježbati, ali će im ponuditi nove pjesme pjevajući ih točno, ako želi razviti senzibilitet za ritam i metar, potrebno je da sam uvježba sviranje na udaraljkaama te točno izvodi metar uz pjevanje ili slušanje glazbe.

Aktivnost u vrtiću je provođenje određenog programa, vođena aktivnost ili igra kojoj dijete sudjeluje i tako ostvaruje svoj potencijal. Svaku aktivnost mogu započeti i usmjeravati odgojitelji i djeca, ali i roditelji koji će rado prihvatiti sudjelovanje. Važno je da aktivnosti budu zabavne djeci, bez natjecateljskih komponenti, kako bi djeca mogla uživati i osjećati se ugodno kad sudjeluju u istoj. Izvođenje glazbe ne smije ometati buka. Odgojitelj će prije samog izvođenja glazbe omogućiti uvjete u kojima se ne čuje druga glazba ili sviranje djece na udaraljkaama. Djeca često pjevuše i to ne ometa neke aktivnosti, poput čitanja priča, ali kad čuju pjevanje odgojitelja, prelaze na pjevanje pjesme koju čuju ili prestaju pjevušiti svoju pjesmu. Nije važno naučiti pjevati pjesmu, već omogućiti da pjevanje traje duže jer će na taj način djeca uživati u glazbi. Tako će usput razvijati glazbeni sluh, senzibilitet za ritam, melodiju i metar. Djeca rado slušaju i pjevaju poznate pjesme te im se iznova uvijek vesele, stoga će uvijek biti djece koja će htjeti još uživati u glazbi pjevajući, slušajući ili izgovarajući brojalicu.

Glazbene aktivnosti su posebne po tome što djeca čuju glazbu, bilo da aktivno sudjeluju ili samo slušaju. Odgojitelj mora uzeti u obzir temperament svakog djeteta kako ne bi tražio previše od nesigurnog djeteta. Djeca se uključuju u aktivnost prema interesu i potrebi, a aktivnosti se mogu organizirati u manjim grupama ili individualno (Gospodnetić, 2015).

Aktivnosti u vrtiću prema Gospodnetić (2015) dijelimo na:

- a) Igre s pjevanjem
- b) Obrada pjesme (ili ponavljanje pjesme)
- c) Obrada brojalice (ili ponavljanje brojalice)
- d) Aktivno slušanje glazbe
- e) Poticanje dječjeg stvaralaštva
- f) Sviranje na udaraljka

U predškolskim ustanovama najzastupljenije su prve tri, a ostale aktivnosti su manje zastupljene. Igra je prisutna u svim aktivnostima. Razlika je u tome što djeca sama stvaraju pravila za igru s pjevanjem, dok za ostale aktivnosti pravila treba kreirati odgojitelj. Igre s pjevanjem, igre uz glazbu i pokret grupiramo u igre s pravilima, a uporabu udaraljki i aplikacija u funkcionalnu igru. Kod aktivnog slušanja glazbe djeca slušaju glazbu koja je snimljena ili izvedena uživo, a može uključivati pjesme ili brojalice. Postoji i pasivno slušanje glazbe koje nije aktivnost. Aktivnosti se mogu realizirati u sobi dnevnog boravka ili na otvorenom prostoru.

U glazbenim aktivnostima obrada pjesme ili brojalice odgojitelji upotrebljavaju pokret koji se ne može izdvojiti od glazbe te aplikacije, instrumente na kojima sviraju djeca tj. udaraljke, dramatizacije i pjesme ili kompozicije integrirane u priču. Dramatizacija je često prisutna i povezana je sa stvaralaštvom djece. Djeca se u dramatizaciji neplanirano igraju na način identičan igri izvan vrtića i ne uče prethodno određene uloge. Bitno je da dramatizacija proizlazi iz unutarnjeg doživljaja djece. Pjesma je integrirana u priču na način koji potiče djecu na zajedničko pjevanje i sudjelovanje. Aktivnost je najbolje početi pokretom, sviranjem ili korištenjem aplikacija (Gospodnetić, 2015).

2.1. Dječje pjesme

Najzastupljenija aktivnost u dječjem vrtiću je pjevanje pjesama. Djeca pokazuju veliki interes za pjevanje a to je ujedno i najbolja pokretačka snaga za aktivnost (Manasteriotti, 1982).

Pjevanje je aktivnost koja može biti spontana ili motivirana od strane odgojitelja, a potiče glazbenu osjetljivost djece u predškolskoj dobi. U pjesmama su prisutne razne teme, ali djeci su najprihvatljivije pjesme s tematikom iz dječje okoline (Marić i Goran, 2013).

U dječje pjesme ubrajamo igre s pjevanjem, dječje pjesme koje su dio folklora, pjesme koje su djeca sama kreirala te predajne igre ali i pjesme koje su kreirali odrasli npr. uspavanke, razne tašunjalke, hopsalice i cupkalice. Govorne, glazbene i narodne osobine određenog kraja predstavljaju važan dio stvaralaštva odraslih za djecu (Knežević, 2002; prema Gospodnetić, 2015). Osim ovih pjesama postoje i pjesme za koje su skladatelji kojima se zna ime skladali za djecu. Neke autorske pjesme i recitacije postale su narodna svojina. Njihova umjetnička vrijednost i ljepota su neprolazne, a djeca su ih rado prihvatila jer su skladane na način koji odgovara dječjoj mašti i stvaralaštvu. Pjesma je sinteza svih glazbenih elemenata, stoga je poželjno većinu glazbenih poticaja temeljiti na melodiji i na taj način razvijati glazbene sposobnosti djece (Čudina-Obradović, 1991; prema Gospodnetić, 2015).

Slušajući odraslu osobu kako pjeva dijete pjeva imitirajući. U predškolskim ustanovama pjesme se izvode na hrvatskom jeziku, na hrvatskim narječjima i stranom jeziku. Tekst pjesme nije stvarni glazbeni element i u odabiru pjesme ima manju važnost od umjetničke vrijednosti same pjesme. Pjesma mora biti prilagođena potrebama djece tekstualno, opsegom i stilom (Gospodnetić, 2015). Odgajatelji i roditelji moraju voditi računa o dječjem glasovnom aparatu pa trebaju pjevati pjesmice koje odgovaraju opsegu dječjeg glasa i paziti na glasnoću pjevanja (Marić i Goran, 2013).

Opseg glasa u predškolskoj dobi se razlikuje ovisno o dobi djeteta. U mlađoj dobi (3-4 godina) opseg glasa je od e1 do a1, u srednjoj od d1 do h1, a u starijoj dobi od c1 do c2 ili e2. Tonove koji su niži od c1 nije preporučljivo pjevati s djecom. Djeca pjevaju na svoj način i nije ih potrebno ispravljati. Prema Manasteriotti (1977) razlog netočnog pjevanja nije samo nedostatak sluha već i nastojanje djeteta da pjevanje prilagodi svojim mogućnostima. Visoka intonacija, glazba većeg opsega od dječjeg raspona glasa, nesigurnost, neodlučnost i sramežljivost djeteta mogu biti uzroci dječjeg netočnog pjevanja. Igre tišine u kojima dijete osluškuje zvukove, šumove i tonove koje inače ne bi mogao čuti u bučnoj sredini utječu na razvijanje slušne osjetljivosti djece. Igre možemo provoditi u sobi dnevnog boravka ili u prirodi.

Pjevanjem i slušanjem pjesama dijete uči glazbu, razvija osjetljivost za umjetnost i obogaćuje svoje emocije (Rojko, 2006; prema Gospodnetić, 2015). Što se tiče pjesama za različite skupine nema razlike ako usporedimo melodiju i ritam. Prije svakog pjevanja treba dati intonaciju kako bi se izbjeglo nisko ili visoko pjevanje. U vrtiću se pjevaju dječje pjesme i igre s pjevanjem koje imaju veliku vrijednost, stoga je važno da odgojitelj prenosi tradiciju narodnog stvaralaštva na djecu. Na taj način djeca imaju priliku upoznati narodno blago koje

bi inače ostalo nepoznato. Najčešće se pjevaju božićne pjesme i narodne pjesme. Poznate narodne pjesme često potječu iz igara s pjevanjem (Gospodnetić 2015).

2.2. Brojalice

Djeca često u igri upotrebljavaju brojalice npr. za razbrojavanje pa je brojalica uz pjevanje pjesmica često prisutna u dječjem vrtiću. Brojalice su djeci lagane i dopadljive. Djeci predškolske dobi brojalica je vid konverzacije u kojoj je prisutan govor i glazba. Tekst i ritam su ključni elementi njene strukture. Djeci je interesantna igra riječi u kojima su prisutni ritam i glazba. Ritam u brojalici aktivira glasovnu muskulaturu te može pomoći djeci koja imaju poteškoća u izgovoru pojedinih glasova i djeci koja mucaju. Brojalice po sadržaju mogu imati definiran smisao, a mogu sadržavati širok raspon apsurdnih riječi ili biti varijanta jednih i drugih brojalica. Brojalice, zbog svoje izravnosti, označavaju rani vid dječje stvaralačke igre riječima. Izgovaranje riječi ili kraćih rečenica u ritmu pruža djetetu zadovoljstvo u glasovnoj igri i kreativnosti. Dijete već od rane dobi može zasebno prebrojavati brojalicu, a brojalica je kasnije često prisutna u zajedničkim igrama, te može pomoći u socijalizaciji. Dijete koje razbrojava definira tko će imat koju ulogu u igri i tako se potiskuje isticanje i vježba poželjna društvena interakcija. Brojalicom djecu motiviramo za razne aktivnosti i igre (Marić i Goran, 2013).

Brojalica nema melodiju i harmoniju, ali ima ritam i glazbeni oblik pa je svrstavamo u vrstu glazbe. Iako se na prvu čini da djeca brojalicu izgovaraju na jednom tonu, ako pažljivo poslušamo, čuti ćemo kako nakon nekog vremena djeca podižu i spuštaju glas u izgovoru. Posebnost brojalice je naglašavanje zadnjeg sloga, kojim djeca naglase tko će bit izabran (Gospodnetić, 2015). Dječje razbrojavanje označava prihvaćanje u igru u kojoj će biti dodijeljena uloga, a dijete će zajedno s ostalima dijeliti zajedničku radost i smijeh. Nije potrebno ni objašnjavati koliko je to važno za razvoj zdrave osobnosti (Novotniček, 2003; prema Gospodnetić, 20015). Istraživanje koje je provela Elly Bašić potvrdilo je kako prevladavaju brojalice na književnom jeziku u odnosu na brojalice koje su prisutne u određenom području. Provodeći istraživanje o brojalicama Bašić je došla do zaključka kako su brojalice koje izmišljaju djeca u mješovitoj mjeri, prisutni su nepravilni ritmovi i originalne riječi. Brojalica je fleksibilno pomagalo za razvoj dječje mašte i kreativnosti i poticanje dječjeg glazbenog stvaralaštva (Bašić 1982; prema Gospodnetić, 2015). Brojalicu izgovaramo uvijek u jednom ritmu i trebamo voditi računa da izgovaramo točne naglaske u riječima.

Postoje i brojalice tzv. uglazbljene brojalice koje se mogu pjevati i koje su uglazbila djeca npr. Boc, boc iglicama, Ide maca oko tebe. Pero Gotovac uglazbio je brojalice koje su objavljene u zbirci, uz glazbu napisao je i klavirsku pratnju te je u nekima izmijenio ritam i mjeru. Djeca brojalice sa melodijom ne koriste kad se prebrojavaju, a one su vremenom postale igre sa pjevanjem. U vrtiću djeca izvode metar na razne načine: pljeskanjem rukama u svim smjerovima, udaranjem nogama o pod, pucketanjem prstima, udaranjem u obje ili ruke drugog djeteta, sviranjem udaraljki i kretanjem u smjeru. Izražavanje ritma, metra i pokreta prisutno je u svakoj brojalici. Djeca se kreću u metru i govore brojalicu i pri tom naglašavaju ritam. Kad je odgojitelj inicijator koji pokazuje pokrete koje djeca zatim oponašaju, a nakon toga sama kreiraju nove. Djeca dok se kreću i izgovaraju brojalicu razvijaju i svoju motoriku, brzinu i preciznost pokreta koji razvijaju osjećaj za metar i ritam (Kihás, 2004; prema Gospodnetić, 2015).

Djeca dok izgovaraju brojalice mogu svirati udaraljke. Djeci je zanimljiva i dramatizacija brojalica kao i stvaranje vlastite melodije za brojalice. Važno je da odgojitelj takvo dječje stvaralaštvo snimi kako bi bilo evidentirano (Gospodnetić, 2015).

2.3. Slušanje glazbe

Djeca u dobi od šest godina nemaju nikakve predrasude jer još nisu pod negativnim utjecajem zabavne glazbe te bolje prihvaćaju klasičnu glazbu. Stavovi se razvijaju već u djetinjstvu, a istraživanje je pokazalo ako propustimo rani glazbeni odgoj, stvaranje vrijednosnih kriterija bit će pod utjecajem medija (Rojko 1966; prema Gospodnetić, 2015). Ako djeca u ranijoj dobi uče svirati neki instrument, to će pozitivno utjecati i na druga spoznajna područja koja se vrednuju u obrazovanju u školi (Gardner, 2004; prema Gospodnetić, 2015). U predškolskim ustanovama djeca aktivno slušaju glazbu, ali je prisutno i pasivno slušane glazbe. Kod pasivnog slušanja glazbe potrebno je izabrati glazbu koja je kvalitetna jer na taj način utječe na formiranje glazbenog ukusa djece. Dok pasivno slušaju nećemo tiho govoriti i djeci obraćati posebno pozornost, ali ako postavimo pitanje o glazbi, moramo znati adekvatno odgovoriti. Djeca neće neplanirano pjevati ako stalno pasivno slušaju. Ako su djeca zainteresirana početak će pjevušiti, plesati tj. aktivno slušati, a to će biti najbolji pokazatelj treba li djecu pripremiti za aktivno slušanje (Gospodnetić, 2015).

U roditeljskom domu zajedno s roditeljima djeca pasivno slušaju glazbu dok se bave nekom drugom aktivnosti. Poželjno je s roditeljima dogovoriti i objasniti im koju vrstu glazbe slušamo u vrtiću i koji je razlog tome.

Djeca koja slušaju zvuk glazbe koja ima umjetničku vrijednost, s vremenom će djeca procjenjivati i znati vrednovati ostale vrste glazbe te biti sudionici glazbenih događaja ili sudionici kulturno-umjetničkih društava (Njirić, 2001; prema Gospodnetić, 2015).

Djeca trebaju odrastati u sredini u kojoj se sluša kvalitetna glazba. Za aktivno slušanje glazbe odabiru se kompozicije koje imaju pravilan oblik dvodijelni ili trodijelni, a kad je u pitanju instrumentalna glazba obično su to plesovi. Trajanje glazbe ne smije biti duže od 3 min, bira se dio koji nije dug a ako se radi o glazbi koja duže traje, većinom se bira glazba bržeg tempa koja djecu pokreće na kretanje. Već kod prvog slušanja djeca zapažaju tempo, izvođače, karakter glazbe. Udaraljke nećemo dati djeci kad aktivno slušaju, ali ćemo im omogućiti plesanje, pljeskanje i crtanje. Glazba se sluša u tišini, preporučljivo je ponekad postaviti pitanje i usmjeriti pozornost djece na nešto. Ako je neophodno glazbu treba polako utišati, ali je ne smijemo prekinuti. Glazbu slušamo više puta. Kao što brojalice i pjesme možemo integrirati u priču, tako možemo i slušanje glazbe. Slušanje glazbe uživo ostavlja bolji ugođaj za razliku od snimke, jer je izvođenje glazbe uvijek drugačije. Budući da je dječja pažnja kratkotrajna poželjno je pozvati umjetnike u vrtić koji će svoju izvedbu prilagoditi djeci umjesto da ih vodimo na koncerte i u kazalište (Gospodnetić, 2015).

Instrumentalna glazba može biti programna ili apsolutna. Programna glazba ima svoj naslov, a u predškolskim ustanovama najviše se slušaju skladbe R. Schumanna koje su prikladne za dječju dob i Antonia Vivaldija koje su duže te ih puštamo djeci kada pasivno slušaju. Programna glazba spada u apsolutnu glazbu i nema svoj naslov npr. simfonija, sonata, koncert (Andreis, 1944; prema Gospodnetić, 2015). Dijete ako zatraži da ponovo sluša glazbu, to je pouzdan dokaz ostvarivanja cjelovito glazbeno-estetskog ugođaja i glazbenog saznanja. Slušajući glazbu djeca raspoznaju tempo, dinamiku, imenuju instrumente koje su čuli. Djeci treba osigurati slušanje glazbe, nakon prvog slušanja reći par riječi te ih ostaviti da više puta slušaju glazbu kako bi uživali u njoj i omogućiti im da svojim pokretima izraze doživljaj (Gospodnetić, 2015). Prema Marić i Goran (2013) slušanjem i doživljavanjem umjetničke glazbe ostvaruje se razvoj senzibilnosti koji se još može ostvariti putem raznih igri osluškivanja, uočavanja i kreiranja zvukova uporabom raznih udaraljki.

2.3.1. Elementi glazbenog djela

Brojalice i pjesme svirane na ritamskim udaraljka nema melodiju i harmoniju, a instrumentalna glazba se sastoji od instrumentalnih dijelova bez vokalnog teksta. Glazbene kompozicije imaju neke čimbenike.

- Melodija

U melodiji je prisutan ritam i melodija koja se sastoji od niza tonova različite visine. Tonovi melodije su u intervalnim odnosima jedan prema drugom, a o veličini tih intervala ovisi je li melodija smirena, napeta ili nestašna (Andreis, 1944; prema Gospodnetić, 2015). Sekvenca znači ponavljanje melodijsko-ritamskih motiva, a ako su malo promijenjeni tonovi, ritam ili harmonija, onda je to tema s varijacijama. Tonove pjesme bilježimo u crtovlju.

- Ritam

Ključna komponenta melodije je ritam koji označava vremenski tijek glazbe i njezinu organizaciju, a očituje se ponavljanjem zvukova različitih ili jednakih trajanja (Spiller, 1977; prema Gospodnetić, 2015). Ritam se bilježi notama i pauzama a pauza je sastavni dio takta. Iako pauza ne označava nikakav zvuk, izvođači namjerno, ali slušatelji nenamjerno prebrojavaju dobe. U pjesmama koje nemaju melodiju, melodiju bilježimo na jednoj crti crtovlja ili bez crtovlja.

- Harmonija

Harmonija znači sklad ili akord. Akord je istovremeno sviranje ili pjevanje najmanje tri tona na način koji stvara akord. Ako i nemamo razvijen sluh opazit ćemo pristaje li taj akord melodiji ili ne. Djeca do devete godine ne opažaju harmoniju. Kad sviramo na instrumentu bitna je jezgrovitost glazbene linije te dinamičko stupnjevanje pjesme i pratnje.

- Metar

Broj i vrstu doba zorno pokazuje mjera (dvodobna, trodobna...) u kojoj je prva doba naglašena. Za mjeru se upotrebljava istoznačnica metar. U nekim pjesmama mogu se javljati mješovite mjere. Ako kompozitor nije drugačije definirao, trajanje svake note u novoj mjeri ostaje isto. Pjesme koje pjevamo sa djecom imaju označen ritam.

- Tekst

Tekst je povezan s ostalim elementima glazbe pa ga možemo uvrstiti u elemente glazbe. Djeci predškolske dobi na taj element možemo usmjeriti pažnju. On se mora razgovijetno izgovarati u izgovaranju brojalica i pjevanju. Djeci moramo objasniti značenje riječi koje su im nepoznate kako bi doživljaj glazbe bio cjelovitiji. Kod slušanja glazbe, glazbu na stranom jeziku nije potrebno prevoditi.

- Glazbeni oblik

Kompozicije se sastoje od više manjih dijelova koji se spajaju u cjelinu, a te dijelove i način na koji su složeni nazivamo glazbeni oblik. Najmanji dio naziva se glazbeni motiv koji ima specifičan ritam i melodiju i ponavlja se isto ili slično u glazbi. Motivi koji se spajaju u cjeline

od dva ili četiri takta su glazbene fraze i predstavljaju sveobuhvatnu ritamsku i melodijsku misao. Glazbene rečenice se sastoje od fraza te tako tvore male glazbene rečenice od četiri takta i velike od osam taktova. Ponavljanje fraza u kompoziciji omogućava lakše pamćenje. Kompozicija na slušatelja ostavlja utisak, a doživljaj iste zove se karakter. Djeca često svoj dojam kompozicije izražavaju pokretima ili sviranjem umjesto riječima.

- Kompozicija

Kompozicije imaju i svoj tempo koji označava brzinu izvođenja. Važno je prepoznati je li mjera dvodobna ili trodobna jer postoji bitna razlika u karakteru kompozicije (Gospodnetić, 2015). Svoj doživljaj skladbe djeca najbolje izražavaju pokretima, mimikom i sviranju na instrumentu koji su prepoznala u skladbi (Njirić, 2001; prema Gospodnetić, 2015).

- Tempo

Tempo u glazbi označava brzinu izvođenja glazbe, odnosno brzinu kojom se mjere ili taktovi pojavljuju (Lamour, 1981; prema Gospodnetić, 2015). Tempo regulira odnos među tonovima, definira njihovo trajanje pa izbor tempa spada u najvažniju pojedinost kod izvođenja (Andreis, 1944; prema Gospodnetić, 2015). Prema Gosponetić (2015) djeca za razliku od odraslih imaju drugačiji osjećaj za ritam pa pri određivanju tempa odgojitelj treba pratiti dječju igru i zapaziti kojim tempom hodaju u metru. Važno je da se djeca u igrama s pjevanjem kreću u ritmu koji odgovara tempu, jer tempo pogoduje sasvim drugom osjećaju ako nije primjeren.

- Dinamika

Jačina i izmjena jačine u kompoziciji kojom je izvodimo naziva je dinamika. Djeca predškolske dobi pjesmu doživljavaju kao cjelinu, neprikladno je učiti pjesmu po dijelovima, najprije tekst, ritam pa melodiju.

- Povezanost elemenata glazbenog djela

Interakcija melodije, ritma, tempa, dinamike, karaktera, harmonija doprinosi karakteru glazbenog djela. Neophodno uspinjanje akorda u kompoziciji zajedno s jačanjem dinamike i brzine, pobuđuje kod slušatelja rast energije, dok snižavanje tonova, usporavanje tempa djeluje suprotno (Andreis, 1944; prema Gospodnetić, 2015). Kompozitor koristi glazbene elemente u stvaranju glazbe, ako unese promjene u izvedbu, karakter kompozicije se mijenja. Elementi moraju biti međusobno usklađeni u jednu estetski ugodnu cjelinu (Gospodnetić 2015).

2.4. Ples

Glazba i ples međusobno se isprepleću i zastupljen je u vrtiću kao i glazba. Slušajući glazbu djece se neprestano kreću jer je pokret djeci blizak a djeca ga iskazuju u većini svojih aktivnosti (pjevanje, vježbanje, crtanje, modeliranje, pričanje). Glazba je povezana s pokretom, djeca sama stvaraju pokret uz glazbu i na taj način potiče se dječje stvaralaštvo. Odgojitelj za djecu starije i predškolske dobi može osmisliti koreografiju i zajedno plesati s djecom. Tako djeca povezuju glazbene teme sa određenim pokretima i razvijaju senzibilitet za glazbene elemente. Djeca također improviziraju pokret uz pjevanje pjesmica i izbrojavanje brojilica. Pokrete mogu izvoditi u različitim smjerovima, formama u prostoru, cijelim tijelom, izmjenjujući brzinu, snagu, povezati pokret ili poskakivati. Učestali oblici kretanja djece u prostoru su hodanje i trčanje, a prisutno je i puzanje, provlačenje i pokreti koje odgojitelj potiče kod djece bez prethodne demonstracije. U dječjim igrama s pjevanjem djeca hodaju u metru. Najčešći oblik koji djeca biraju prilikom pjevanja je hodanje u krugu. Krug je također prisutan u folkloru mnogih naroda. Djeca su ga usvojila u svojim igrama s pjevanjem oponašajući odrasle i osjećaju zajedništvo koje krug predstavlja. Budući da dijete uči po modelu, važno je da odgojitelj hoda u krugu vodeći računa o pravilnom ritmu, a ne samo o pjevanju. Osim slobodnog kretanja u prostoru, djeca se mogu kretati u vrstama, kolonama pri tom izmjenjujući smjer kretanja. Skokovi, poskoci, odrazi sa dvije noge i doskok na dvije noge često su prisutni u plesu djece predškolske dobi. Djeca često koriste i geste u plesu, najčešće rukama. Imitirajući pokrete koje izvodi odgojitelj, imitiraju i pokrete šake, stopala i prstiju te na taj način razvijaju finu motoriku (Gospodnetić, 2015). Za djecu su pokreti ruku u kolu jako važni što je vidljivo i u dječjim crtežima u kojima djeca slikaju veći oblik ruku (Belamarić, 1987; prema Gospodnetić, 2015). Odgojitelj pri odabiru pjesme koju će djeca pjevati ili slušati, izabire koje će prisutne elemente i kako izraziti pokretom, a zatim ih pokazuje djeci. Djeca oponašaju pokrete odgojitelja pa zato odgojitelj mora paziti na svoju demonstraciju npr. ako se počinje kretanje lijevom rukom, on treba početi desnom (Gospodnetić, 2015).

2.5. Sviranje na udaraljka

U predškolskoj dobi veliku važnost u razvoju glazbenih sposobnosti i motorike ima sviranje, jer upravo sviranjem utječemo na osjećaj i uspješnu realizaciju ritma i metra. U sviranju bez obzira na glazbene sposobnosti sudjeluju sva djeca zbog jednostavnog načina sviranja koje omogućava djetetu imaginaciju i potrebu za sviranjem (Marić i Goran, 2013).

Udaraljke koje upotrebljavamo u radu s djecom vrtićke dobi dobile su ime po njemačkom kompozitoru 20.stoljeća Carlu Orffu i zovu se Orffov instrumentarij. Jedan dio udaraljki preuzete su iz sastava orkestra u autentičnoj dimenziji (štapići, triangl...), a druge su prilagođene veličinom za djecu (timpani, bubanj...). Djeca mogu svirati na udaraljkaama kad plešu ili pjevaju, a zvuk udaraljki još više potiče djecu na aktivnost u veselom okruženju. Odgojitelj ne uči djecu svirati udaraljke, ali ponekad može npr. istaknuti kakav zvuk proizvodi ksilofon ako sviramo na sredini pločice ili na rubu. Jedan od načina sviranja i pjevanja je glissando tj.povlačenje palice po ksilofonu i metalofonu na lijevu i desnu stranu ili na klaviru povlačenje prsta po tipkama. Melodijske udaraljke su instrumenti koji omogućavaju izvođaču sviranje melodije, harmonije i ritmova. Melodijske udaraljke su: ksilofon, metalofon, zvončići, zvona, vibrafon, timpani, gong.

Glazba i pokret su povezani. Stvarati zvuk možemo pomoću ljudskog tijela i to zovemo “zvučni kontakti”. Pljeskanjem, pucketanjem prstiju, lupanjem nogama od pod možemo svirati ritam, tako da se i ljudsko tijelo može nazvati ritamskom udaraljkom. Djeca će istraživati razne zvukove koje mogu proizvesti zubima, prstićima, pljeskanjem po bedru i upravo ti zvučni kontakti tj. sviranje zamijenit će udaraljke ako ih predškolska ustanova nema. Ritamske udaraljke su vrsta glazbenih instrumenata na kojima se svira ritam i koji imaju neodređenu visinu zvuka, određenu visinu tona. U udaraljke za izvođenje ritma ubrajamo: štapići, ručni bubanj, mali bubanj, triangl, veliki bubanj, činele, zvečka, tamburin, praporci, drveni bubnjić, kastanjete, guiro i zvonca. Ritamske udaraljke se upotrebljavaju kada pratimo ritam pjesme ili brojalice. Djecu najprije treba upoznati sa udaraljkaama tako da ćemo im omogućiti samostalno istraživanje i manipuliranje njima. U nekim aktivnostima neophodno je da sva djeca imaju udaraljke a kako bi se spriječila buka, odgojitelj zajedno s djecom dogovora pravila npr. dijete po dijete dolazi po udaraljku, djeca sjede u krugu i kad svi dobiju udaraljke na znak odgojitelja počinje sviranje. Za djecu u dobi od tri godine važno je znati kada treba započeti i privesti kraju sviranje, pojačati i utišati glasnoću. Kroz vježbu će kasnije poboljšati preciznost u sviranju. Petogodišnjaci istražuju instrumente gledanjem i slušanjem, a vole svirati dok hodaju ili plešu. Ako s djecom planiramo aktivnost slušanje glazbe, instrumente djeca trebaju spremi (Gospodnetić, 2015).

2.6. Poticanje dječjeg stvaralaštva

Obično se pojmovi “stvaralaštvo” i “kreativnost” poistovjećuju, a “improvizacija” se smatra sinonimom za postignućem. Jedino u glazbenom kontekstu, improvizacija obično ne nosi negativne implikacije nego pozitivne (Rojko, 1996; prema Gospodnetić, 2015). Svako dijete je kreativno ali odrasli često svojim postupcima to sputavaju. Glazbeno stvaralaštvo povezano je sa emocijama. Dijete u igri pjeva zato što je veselo a ne zato da bi stvorilo novu pjesmu. Dijete već u najranijoj dobi komponira pjesmice, a pjevanje je stvaralačko bez obzira je li namjerno, namjerava li pjevanjem izreći tekst, koliko je prilagođeno slušatelju, koji je udio stvaralaštva djeteta što se tiče glazbe na riječi ili riječi na poznatu glazbu (Tomerlin, 1978; prema Gospodnetić, 2015). Djeca znaju dok pjevaju pjesmice promijeniti melodiju ili tekst pjesme. U dječjem glazbenom stvaralaštvu treba omogućiti neometano stvaranje bilo da se radi o sviranju ili pjevanju i ne osuđivati dječje stvaralaštvo, jer to može negativno utjecati na dijete. Pjevanje je jedan element iskazivanja glazbenog sluha i ako samo to uzimamo kao pokazatelj, ne možemo reći ima li netko glazbenog talenta ili ne. Glazbeno stvaralaštvo djece javlja se i u sviranju. Djeca imaju više predložaka za imaginaciju i invenciju ako slušaju i pjevaju pjesme bilo da je pjesma umjetničko ili narodno djelo. Uloga odgajatelja u poticanju dječjeg stvaralaštva je velika. On neće demonstrirati šta djeca trebaju raditi nego će biti taj koji će poticati dječje stvaralaštvo. Prema Gospodnetić (2015) postoje razni oblici koje odgojitelj koristi kao poticaj. Djeca slušaju glazbu uz ples i likovno se izražavanje, plešu bez glazbe i tako iskazuju svoje osjećaje. Izgovaranjem i uglazbljivanjem stihova i brojalica stvara se ritmička osjetljivost, a dijete kreira svoju pjesmu promjenom ritma ili melodije.. Želimo li s djecom razvijati osjećaj za glazbeni oblik, to možemo napraviti postavljanjem glazbenih pitanja na koje djeca odgovaraju pitanjem, a možemo i utjecati na duljinu njihovog pjevanja i ritmičkog odgovora koji mora biti jednak duljini našeg pitanja. Neki od načina poticanja stvaralaštva su i pjevani govor, oslušivanje i oponašanje zvukova, te oponašanje zvukova ustima. Dječje oponašanje zvukova uvijek je popraćeno pokretom bilo da se radi o oponašanju zvukova iz prirode, zvukova tijela ili glasanja i kretanja životinja. Sviranje po tijelu i stvaranje zvukova kao npr. kidanje papira ili kotrljanje bubnja te mali orkestar odgojitelj može poticati stvaralaštvo djece. Mali orkestar je aktivnost koja potiče kreativno izražavanje djece, timski rad i ljubav prema glazbi. Djeca upotrebljavaju instrumente koji su izrađeni a isto tako i instrumente iz Orffovog instrumentarija. Djeca su podijeljena u manje grupe, a odgojitelj ili jedno dijete je dirigent koji daje upute tko će, koliko i kada svirati. Kada djeca dirigiraju, stvaraju svoje kompozicije i na taj način kreativno stvaraju (Gospodnetić, 2015).

Ozvučena priča ili pjesma je obogaćena zvučnim efektima, glazbom, oponašanjem životinja i zvukova u prirodi, sviranju na ritmičkim i melodijskim udaraljka radi poboljšanja doživljaja slušatelja. U ozvučenoj priči dijete svojim glasom može oponašati, svirati na udaraljka, a dizanje odgojiteljeve ruke u zrak, znak je nastavljanja pričanja priče. Ova aktivnost potiče djecu na glazbeno stvaralaštvo (Gospodnetić, 2015).

2.7. Igre s pjevanjem

U folklor ubrajamo i igre s pjevanjem koje predstavljaju bogatu tradiciju koju su djeca oblikovala kroz stoljeća, a objedinjuju ples i glazbu. Folkloru pripadaju razne varijante dječjih recitacija, dječje pjesmice, brojalice i igre s pjevanjem. Igre s pjevanjem obuhvaćaju igre i pjevanje. Postoje i igre bez pjevanja u kojima se tekst izgovara u ritmu. Djeca su u svojim spontanim igrama, odredila pravila, a zbog ljepote i posebnosti igre su se godinama prenosile na mlađe i postale dio tradicije. Igre s pjevanjem i bez pjevanja imaju svoja pravila od jednostavnih kao što je hodanje u kolu ili ulazak djece zbog njihove uloge i dramatizacije do zahtjevnijih pravila npr. pogađanje, doći na određeno mjesto prije ostalih. Prisutne su i razne varijanta što se tiče govora i glazbe jer su se igre prenosile usmenom predajom tako da su prilagođene osobinama pojedinog kraja. Zajednička karakteristika ovih igara je radost i pridržavanje pravila. U igrama se javlja i potreba podjele na uloge. Djeca se sve manje igraju na otvorenom i kako ne bi igre bile zaboravljene glazbenici i pedagozi zapisivali su ih i snimali. Upravo igrajući te igre, dijete zadovoljava svoje potrebe, pjeva, pleše, sluša pjesme. Djeca u predškolskim ustanovama svaki dan igraju igre s pravilima u grupama koje mogu biti veće ili manje. Odgojitelj sudjeluje u igri s djecom dok djeca ne ovladaju pravilima igre. Osim razvoja sluha, ritma, metra i drugih elemenata glazbe djeca imitirajući odgojitelja slušaju odgojiteljevo pjevanje, pravilno hodanje ili pokretanje ruku u metru. Igre s pjevanjem mogu se igrati u sobi dnevnog boravka, dvorani, i vrtićnom dvorištu. Starija djeca u mješovitim odgojnim skupinama samostalno organiziraju i igraju igre s pravilima (Gospodnetić, 2015).

Kod izbora igara s pjevanjem vodi se računa o opsegu melodije, ritmu koji mora biti primjeren dječjim sposobnostima, tekstu koji djeci mora biti razumljiv i interesu djece. Najčešći oblik igara s pjevanjem je kolo. Osim kola, prisutne su i igre u koloni, igre slobodnih oblika te igre mješovitih oblika (Manasteriotti, 1982).

3. Utjecaj glazbenih aktivnosti na razvoj djece rane i predškolske dobi

Glazba je sastavni dio djetetovog života i značajno pridonosi njegovom cjelokupnom razvoju. Glazbene aktivnosti trebale bi biti dio svih dječjih aktivnosti tijekom dana (Bačlija Sušić, 2018). Sudjelovanjem u tim aktivnostima dijete razvija svoj glazbene sposobnosti a isto tako i sva područja razvoja. Brojna istraživanja su pokazala kako sudjelovanje u glazbenim aktivnosti povoljno utječe na dječji razvoj (Dobrota, 2019). Prema Kukovec (2023) u predškolskoj dobi potrebno je omogućiti raznolika glazbena iskustva sviranja, pjevanja, plesanja, jer je to doba kada je osjetljivost slušnog aparat jako velika. Ako su uvjeti u djetetovoj okolini pogodni, glazbene sposobnosti razvit će se prije drugih, a vještine stečene u glazbenim aktivnostima mogu se prenijeti i na druga područja.

Glazbu slušamo i osjećamo je cijelim tijelom. Već u ranoj dobi zvukovi i ritmovi utječu ne dijete. Potrebni su biološki uvjeti za razvoj glazbenih sposobnosti odnosno postojanje posebnih konstrukcija koje se nalaze u prednjem dijelu mozga i koji osiguravaju percepciju glazbe tj. visinu ritma, izmjene ritma, jakost tona. U glazbene sposobnosti ubrajamo pamćenje melodije, ritma, razumijevanje tonaliteta, prepoznavanje intervala, prepoznavanje estetskog obilježja i apsolutni sluh. Manasteriotti (1977) navodi veliki značaj glazbenih aktivnosti u razvoju sposobnosti zapažanja visine tonova, ritma i dinamike. Prema Starc i sur., (2004) svako dijete ima biološki temelj za razvoj glazbenih sposobnosti, ali postoje velike razlike koje se mogu uočiti već u dobi od dvije godine. Kad razvoj govora izostane zbog oštećenja mozga, glazbene sposobnosti ostane sačuvane. Osjetljivost za glazbu dosiže svoj vrhunac u petoj godini života. Za razvoj glazbenih sposobnosti važno je poticajno okruženje u kojem dijete odrasta. Već od ranog djetinjstva poželjno je omogućiti djetetu aktivno sudjelovanje u glazbi, izložiti dijete raznim zvukovima iz okoline, pjevanju i glazbi. U dobi od 5-8 godina ovisno o djetetovim glazbenim iskustvima razvoj je različit, a formira se prirodna glazbena sposobnost i sposobnost razlikovanja ritma i tona. Pri planiranju poticaja odgojitelj planira raznolike aktivnosti kao što su glazbena istraživanja (glasa, prepoznavanje glasa, instrumenata), upotreba instrumenata (opažanje i manifestiranje ritma, uočavanje zvuka, tempa, dinamike i pjesme te kreiranje i izvođenje glazbe (sviranje na udaraljkama, pjevanje, pokreti uz glazbu, kreiranje i aranžiranje pjesama). Važno je prepoznati koje dijete ima glazbenog talenta i posvetiti se tom djetetu, pažljivo uočavati pokazatelje glazbene osjetljivosti i organizirati poticajnu glazbenu sredinu. Prema Stolić (2015) izborom glazbenih igara koje su primjerene djeci mogu se

razvijati ne samo glazbene sposobnosti već i motorika, koordinacija, zapažanje, tolerancija, oblikovanje glazbenog ukusa i razvijanje sposobnosti emocionalnog doživljaja.

3.1. Socio-emocionalni razvoj

Vedra i vesela glazba kod djeteta izaziva ugodne emocije, uspavanke opuštaju djecu, dok iritantni zvukovi pobuđuju osjećaj nelagode. Već od malih nogu dijete uspostavlja kontakt s odraslom osobom, a isto tako i percipira glazbu. Participiranjem u glazbenim aktivnostima djeca koja su sramežljiva lakše uspostavljaju kontakt s drugima. Glazbenim stimulansima dijete najprije istražuje instrumente, razvija svoje kompetencije, komunicira s drugima, oponaša, prihvaća pravila grupe i lakše udovoljava zahtjevima okoline (Marić i Goran 2013).

Bačlija Sušić (2018) navodi kako je glazba oblik djetetove komunikacije s okolinom putem koje dijete iznosi svoje ideje i emocije. Iznošenjem svog doživljaja glazbe dijete jača samopouzdanje, samopoštovanje, razvija maštu i kreativnost a njegovo glazbeno izražavanje budi u njemu osjećaj sreće, veselja i zadovoljstva. Prema Marić i Nurkić (2014) glazbene improvizacije pomažu djeci razvijati maštu i kreativno se izražavati. Glazba pozitivno utječe i na interakciju među djecom, sudjelovanje u aktivnosti u kojoj se dijete osjeća veselo i prihvaćeno. U takvim aktivnostima dijete je znatiželjno, zainteresirano i prisutna je intrinzična motivacija za aktivnim učenjem. Klasična glazba povoljno utječe na raspoloženje tokom cijelog dana, a to je indikator koji nam pokazuje važnost integriranja slušanja te vrste glazbe u vrtiće. Aktivnost slušanja glazbe osim što kod djece budi jake emocije, utječe i na oblikovanje karakternih osobina i raspoloženje. Sviranje na udaraljkama smatrat će dokazom poštovanja i povjerenja prema njegovoj osobnosti a biti će i zadovoljni jer su se svidjeli drugoj djeci (Manasteriotti, 1977). Prema Majsec Vrbanić (2008) sviranjem samo na jednom instrumentu dok djeca čekaju red vježbaju strpljenje i uče se odgovornosti jer instrument nakon aktivnosti spremaju na određeno mjesto. Razvija se i suradnja jer djeca koja su ovladala vještinom sviranja, razvijaju svoje kompetencije i pomažu onima kojima se pomoć potrebna. Grupno muziciranje pozitivno utječe na timski rad i suradnju, jača pozitivnu sliku djeteta o sebi, osjećaj odgovornosti i samoizražavanja (Brown, 1980; prema Nikolić, 2018). Hallam (2010) navodi koji su pozitivni učinci grupnog muziciranja. Djeca međusobno surađuju, usmjerena su jedna na druge, prisutno je zajedništvo a to sve rezultira empatijom i razvijanjem socijalnih sposobnosti i vještina.

Za vrijeme pjevanja smanjuje se razina stresa, prisutno je psiho-fizičko opuštanje osjećaj sreće i zadovoljstva, potiče se pozornost, koncentracija, učenje, a sve to dovodi do većih socio-emocionalnih vještina koje su jako bitne za daljnji uspjeh djeteta. Sviranje instrumenta dovodi do osjećaja postignuća a samim time i samopoštovanja, samopouzdanja, samoizražavanja. To može povećati motivaciju za učenje koja će rezultirati boljim postignućima. Bavljenjem glazbom može utjecati na samopoimanje, ali samo ako su iskustva ugodna, a izazovi dostižni. Okruženje treba pružati podršku i biti dovoljno fleksibilno kako bi olakšao razvoj kreativnosti i samoizražavanja.

3.2. Spoznajni razvoj

Glazbene aktivnosti pozitivno utječu na spoznajni razvoj i na razvoj govora, bogati se dječji vokabular, proširuju djetetova znanja o okolini u kojoj odrasta. Pamteći tekst i melodiju, dijete razvija pamćenje, pažnju i oblikuje kompleksnost govora (Marić, Goran, 2013).

Znanstvenici koji su istraživali kako glazba utječe glazbe na dijete, došli su do spoznaje kako instrumentalna glazba i njeno slušanje utječe na bolje pamćenje, pažnju i koncentraciju. Također ima pozitivan utjecaj na inteligenciju, inovativne vještine i društvenu sinergiju (Marić i Nurkić 2014).

Učenje glazbe može potaknuti prijenosa znanja i sposobnosti na druge spoznajne vještine uključujući transformaciju vizualnih informacija u motoričke aktivnosti, učenje glazbenih struktura te izvođenje preciznih pokreta objema rukama (Norton i sur., 2015; prema Nikolić 2018). Dijete svirajući instrumente opaža kako je zvuk drugačiji ako svira na raznim dijelovima (Majsec i Vrbanić 2008). Hallam (2010) navodi kako učenje instrumenata utječe na spoznajni razvoj osobito na prostorno razmišljanje, opće postignuće i kreativnost osobito ako je glazbena aktivnost "glazbene improvizacije". Slušajući glazbu ili govor, brzo obrađujemo veliki broj informacija, a lakoća s kojom to radimo ovisi o našem prethodnom jezičnom glazbenom iskustvu koji utječe na jezik i na čitanje. Općenito dokazi upućuju kako bavljenje glazbenom igrom utječe na razvoj perceptivnog sustava obrade koji olakšava prepoznavanje govornih zvukova i obrazaca.

U ranom djetinjstvu postoje dobrobiti za razvoj perceptivnih vještina koje utječu na učenje jezika a kasnije i na pismenost. Sviranjem instrumenta poboljšava se fina ritmička koordinacija i prostorno orijentiranje. Manasteriotti (1982) navodi važnost utjecaja igara s pjevanjem na razvoj pamćenja, bogaćenje rječnika ali i proširivanjem saznanja o okruženju u kojem žive.

Prema Kukovec (2013) instrumentalna glazba povoljno djeluje na pamćenje, razvoj numeričkih i prostornih vještina i povećava nivo pažnje. Djeca kad slušaju glazbu, bolje pamte. Manasteriotti (1977) navodi kako djeca proširuju svoje spoznaje o glazbi upoznavajući glazbene pojmove, a opažanje raznih elemenata glazbe, uspoređivanje i slušanje doprinosi razvoju mišljenja.

3.3. Razvoj motorike

Prema Marić i Goran (2013) velika je važnost glazbenih aktivnosti u razvoju psihomotornih vještina i u pravilnom razvoju glasovnog aparata.

Izborom glazbe koja je primjerena dobi, interesima i mogućnostima djece utječemo na razvijanje kinestetičke osjetljivosti. U igrama s pjevanjem djeca se izražavaju pokretom, komuniciraju pokretom, stvaralački se izražavaju. To pozitivno djeluje na razvoj sveukupne motorike. Djeca koja često sudjeluju u raznim glazbenim aktivnostima lakoćom pokazuju pokrete, motorička koordinacija, ritmička i tonalna gestikulacija je puno bolja (Nikolić, 2017). Adekvatna glazba može pomoći djetetu koji ima problema s grafomotorikom. Dok sluša glazbu, dijete je opuštenije i ne osjeća nesigurnost koja je vidljiva u početnom pisanju. Pokret je stalno prisutan i dijete stalno osjeća pokret npr. treptaj oka. Glazba ima veliki značaj, dijete sluša glazbu i pleše, percipira emocionalna raspoloženja te ih nastoji usmjeriti. Sviranjem na udaraljka i kretanjem u prostoru razvija se koordinacija oko-ruka koja pomaže u određenim kompetencijama npr. računanje i pisanje i prostornoj orijentaciji (Majsec Vrbanić, 2008). Sviranje instrumenata poboljšava razvoj psihomotornih vještina kao i razvoj fine motorike (Schlaug i sur., 2005; prema Nikolić, 2018). Prema Hallamu (2010) ritmička pratnja u tjelesnom odgoju potiče razvoj tjelesnih vještina. Manasteriotti (1997) navodi važnost glazbenih aktivnosti u razvijanju motorike. Trogodišnje dijete ima razvijene osnovne motoričke sposobnosti koje kasnije postaje sve složenije. Osim koordinacije pokreta ruku i nogu, pravilnog držanja, hodanja i trčanja, dijete pokrete prilagođava glazbi i tako modulira svoje pogrešne podražaje. Isto tako razvija i prostornu orijentaciju jer vodi računa o pokretima ostale djece kako bi se mogla nesmetano kretati u prostoru.

3.4. Utjecaj glazbenih aktivnosti na djecu s posebnim potrebama

Dijete je okruženo raznim zvukovima, tonovima i šumovima, kojih ih potiču na istraživanje i kreativnost. Glazba kao neverbalna komunikacija ponekad je jedini oblik

komunikacije u kojem se djeca s posebnim potrebama ne razlikuju od ostalih. Većina psihologa i glazbenika slaže se i navodi kako u poticajnom okruženju glazbene sposobnosti javljaju puno ranije nego ostale, a one utječu i na razvoj drugih sposobnosti. Glazbene stimulacije česte su u prevencijama poremećaja u ponašanju, kao i u dijagnosticiranju i rehabilitaciji djece s poteškoćama u razvoju. Dijete osluškujući zvukove i ostale glazbene elemente usmjerava svoju pažnju, kreće se, vježba ravnotežu i krupnu i finu motoriku. Osim toga potiče se slušanje, socijalno ponašanje, te dijete verbalno i neverbalno komunicira s okolinom (Majsec Vrbanić, 2009). Prema Majsec (2008) djeci s teškoćama u razvoju slabije je razvijena fina motorika, pa sviranjem ne samo da razvijaju koordinaciju pokreta već i koordinaciju oko-ruka, a to im može pomoći u pisanju. Brojalica ima riječi i ritmičku konstrukciju, a kad je izgovaranje popraćeno određenim zamaskama i promjenom položaja, djetetu je osiguran lakši izgovor glasova i rečenice. Kod nepravilnog izgovora pojedinih glasova biramo brojalice u kojima se početni glas nalazi na početku, kraju ili sredini riječi

Glazba može pomoći u inkluziji djece jer glazbena komunikacija omogućava lakše uspostavljanje veze s djetetom, potiče njegovo aktivno sudjelovanje u zajedničkim aktivnostima te tako doprinosi njegovom socio-emocionalnom razvoju. Djeca s posebnim potrebama mogu imati velike koristi sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima uz različite oblike podrške i intervencija koje pridonose njihovom razvoju i integraciji u društvo. Sviranjem razvijaju mišićnu prstiju, usklađuju pokrete ruku, a plesanjem gipkost, koordinaciju i ravnotežu. Sudjelovanjem u tim aktivnostima ostvaruju se društvene interakcije u kojima dijete razvija pozitivnu sliku o sebi. Danas je terapija glazbom priznata i cijenjena kao profesionalna metoda intervencije koja se koristi ne samo u medicinskom okruženju, već u obrazovanju i svakodnevnom životu (Rončević, 2014).

Prema Kukovac (2013) glazbena terapija koja može biti individualna i grupna, pozitivno utječe na opuštanje, motoričku koordinaciju i aktivnost, potiče interakciju među djecom, razvoj govora, pospješuje komunikacijske sposobnosti, pospješuje samostalnost i samopoštovanje. Glazba ima brojne dobrobiti za cjeloviti razvoj djeteta, što potvrđuju brojna istraživanja. Također, prepoznata je terapijska snaga glazbe u području muzikoterapije (Bačlija Sušić, 2018).

4. Uloga odgojitelja i roditelja u provođenju glazbenih aktivnosti s djecom rane i predškolske dobi

Glazba ima neprocjenjivu odgojno-obrazovnu vrijednost u razvoju djece i njihove cjelokupne ličnosti. Kako bi što bolje djelovali na cjelokupni razvoj djeteta, odgojitelji trebaju osigurati i organizirati poticajno okruženje i aktivnosti u kojem će djeca prema svojim potrebama i interesima u socijalnoj interakciji s vršnjacima i odraslim osobama aktivno učiti, i razvijati svoje istraživačke i stvaralačke potencijale (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014).

Odgojitelji imaju veliku ulogu u poticanju cjelovitog razvoja djeteta. Djeca se razlikuju po temperamentu, razvojnim mogućnostima, interesima i stilovima učenja. Promatrajući djecu bolje ih upoznajemo, ali to nije dovoljno jer ako informacija nije zabilježena može bit zaboravljena. Zato je važno dokumentirati, a dokumentacija je dobrobit za dijete, odgojitelja i ostale dionike odgojno-obrazovnog procesa (Slunjski, 2001). Praćenjem i promatranjem djece u aktivnosti odgojitelj kreira i osmišljava poticajnu sredinu u kojoj će dijete u socijalnoj interakciji s djecom i odraslima oblikovati svoje znanje u suradničkom učenju. U suradničkom učenju djeca uče putem aktivnosti, suradnje i razgovora. Odgojitelj ne prenosi znanje već prateći dječju aktivnost nudi nove aktivnosti u kojima će dijete stjecati nova znanja i vještine. Aktivnosti bi trebale biti osmišljene tako da integriraju različita područja znanja, čime bi se omogućio prirodan način stjecanja znanja (Slunjski, 2001).

Autentično učenje djeteta događa se u prirodnom okruženju koje potiče dječje učenje. Iz toga proizlazi da je zadatak odgojitelja kontinuirano stvarati takvo okruženje. Okruženje bogato aktivnostima i materijalima omogućava djetetu samostalno istraživanje i pronalaženje odgovora na pitanja, a odgojitelj je djetetov pomagač i suradnik. Materijali moraju biti dostupni i primjereni djeci kako bi djeca mogla istraživati, mijenjati materijale i stvarati nove. Takvo okruženje omogućava aktivno učenje djeteta, pronalaženje informacija i nadograđivanje znanja. Važno je da to okruženje potiče djecu na suradnju, samostalnost, istraživanje, rješavanje problema i prihvaćanje ostvarenja pa čak kad i nisu bila uspješna. Što je okruženje kvalitetnije, to je bolja suradnja i samostalnost djece a samim time i ozračje u kojem odgojitelj uvažava svako dijete, zajedno s djecom surađuje i donosi odluke (Slunjski, 2001). Odgojitelj je organizator, partner u igri i učenju, promatrač, osoba koja potiče i pomaže djeci pronaći teme koje ih interesiraju i organizira sredinu u kojoj će dijete moći istraživati i razvijati svoje kompetencije (Katz, 1993; prema Slunjski 2001).

Nedvojbeno je da rane godine djetetovog života imaju presudnu ulogu u njegovom cjelokupnom razvoju. Taj razvoj proizlazi iz složenih i neprekidnih interakcija između djeteta i njegove materijalne i socijalne sredine. Aktivnosti u kojima dijete sudjeluje i uvjeti u kojima se te aktivnosti odvijaju, razina djetetove inicijative i autonomije kao i cjelokupni socio-emocionalni, spoznajni i motorički razvoj u velikoj mjeri ovise o odgojitelju. Odgajatelj može poticati razvoj djeteta primjenom odgovarajuće prakse. Zato su vrlo važne kompetencije odgojitelja. Za razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja neophodno je da odgojitelj poznaje djetetov društveni, emocionalni, spoznajni i tjelesni razvoj, zna kako dijete uči i koji su stilovi učenja djeteta, kako organizirati poticajnu sredinu u skladu s interesima i potrebama djeteta. Odgojitelj treba kvalitetno komunicirati s djetetom i svim dionicima odgojno-obrazovnog procesa te biti sposoban za refleksiju i evaluaciju rada s ciljem unaprjeđenja prakse. On razvija svoju praksu kroz kontinuiranu refleksiju i neprestano promišljanje o njoj. Refleksija kao holistički proces obuhvaća učenje i istraživanje, povezuje teoriju i praksu te omogućava promjene i daljnje učenje (Šagud, 2006).

U provođenju glazbenih aktivnosti odgojitelji imaju nekoliko uloga. Jedna od uloga je motivator, motivirati djecu na sudjelovanje u aktivnosti kako bi djeca razvila interes za glazbu. Stvaranjem materijalnih uvjeta za provođenjem aktivnosti te sudjelovanjem u istima, i opremanjem centra za glazbu odgojitelji su medijatori. Ne samo da će tako djecu zainteresirati za glazbu nego će utjecati na razvoj kritičkog i kreativnog mišljenja djece. Kad formiramo centar za glazbu potrebno je usmjeriti pažnju da taj centar bude mjesto u kojem će djeca moći izraziti svoju maštovitost, ostvariti socijalnu interakciju s drugom djecom, kretati se, zajedno kreirati, tražiti odgovore i rješavati probleme. Proučavanje zvukova mora biti prožeto ugodom i veseljem. U centru za glazbu djeca imaju priliku istraživati razne zvukove i predmete pa je poželjno neprestano dopunjavati centar novim predmetima koji uz manju ili veću promjenu mogu postati zanimljivi instrumenti. Slušajući zvukove iz okoline, dijete u aktivnostima uviđa koja je njegova pojedinačna uloga u igri, primjećuje da je dio skupine i sudjeluje i tako otkriva svoje vještine i sposobnosti, razvija samopouzdanje i kompetencije (Slunjski, 2008; prema Marić i Goran 2013).

Za djecu mlađe dobi centar možemo obogatiti papirima različite debljine koje će djeca gužvati, trgati i šuškatati te tako istraživati i otkrivati zvukove. Za djecu starije dobi u centar ćemo staviti i različite šuškalice koje je izradio sam odgojitelj i instrumente Orffova instrumentarija. Ti instrumenti izazivaju interes djece ali njihovom uporabom stvara se velika buka pa odgojitelj uvodi instrumente postepeno te naglašava djeci kako će instrumenti zvučati

lijepo samo ako se pravilno i u pravo vrijeme upotrebljavaju te ako se nakon sviranja sprema na dogovoreno mjesto. Kad se djeca upoznaju s jednom udaraljkom i sviranjem na njoj, odgojitelj postepeno uvodi u centar novi instrument. Tako djeca imaju priliku upoznati sve instrumente (Marić i Goran 2013).

Glazbene igre u glazbenom centru, pružit će mogućnost sudjelovanja djece koja nemaju iste glazbene sposobnosti. Odgojitelj treba biti maksimalno fleksibilan, spreman na promjene uvažavajući interese, potrebe i mogućnosti djece. Kako je igra temeljna aktivnost u dječjem vrtiću važna uloga odgojitelja je suigrač, osoba koja će u djetetovim igrama aktivno sudjelovati i tako motivirati djecu. Važno je prihvaćati djetetove glazbene pokušaje koji će kasnije rezultirati i sudjelovanjem u glazbenim improvizacijama (Rončević, 2014).

Odgojitelji biraju i ostvaruju glazbene aktivnosti prema svom afinitetu i sposobnostima, te svojoj stručnosti. S obzirom na svoj senzibilitet prema aktivnostima najčešće su: sviranje, brojalice, slušanje, pjevanje i glazbene igre (Dobrota, 2019). Osim organizacije prostora u kojem mora biti dovoljno mjesta za slobodno kretanje u kojem se djeca nesmetano izražavaju pokretima i formiranje centra za glazbu vrlo je važan izbor glazbe. Pri izboru glazbe bilo klasične ili tradicijske, vodi se računa da glazba bude prilagođena dječjim glazbenim i osjetilnim vještinama. Budući da djeca u toj dobi prihvaćaju različitu vrstu glazbe i otvorena su prema raznim podvrstama glazbe, njihovo glazbeno okruženje potrebno je obogatiti raznolikijim glazbenim izborom. Ovako obogaćivanje omogućiti će im raznolika glazbena iskustva, utjecati na oblikovanje glazbenog ukusa te razviti glazbene a isto tako i neglazbene sposobnosti. Glazba je medij koji je raspoloživ svoj djeci jer ne poznaje granice ni jezične prepreke. (Mendeš i Dobrota 2023).

Prema Nikolić (2018) važno je i neprestano usavršavanje odgojitelja pohađanjem seminara, radionica i implementiranjem novih spoznaja u svakodnevni rad, kao bi se pozitivno utjecalo na dječji razvoj. Socijalni i biološki faktori utječu na kognitivne sposobnosti, a isto tako i na razvoj glazbenih sposobnosti koji je najintenzivniji u predškolskoj dobi. Na formiranje glazbeno kritičkih načela pojedinca i njegovo bavljenje glazbom snažno utječu socijalni faktori. To se odnosi na povoljno ili nepovoljno glazbeno okruženje tj. glazbenu stimulaciju u obitelji i predškolskim ustanovama. (Miočić, 2012). Stolić (2015) navodi potrebu i važnost suradnje odgojitelja, predškolske ustanove i roditelja u cilju cjelokupnog razvoja djeteta. Odgojitelji znaju koje su glazbene aktivnosti i kako pravilnim izborom mogu utjecati na mogućnost razvijanja istih, ali ne znaju je li roditelji s djecom u roditeljskom domu izvode brojalice, razbrajalice i je li glazbu koju slušaju primjerena dobi djeteta.

Marić i Nurkić (2014) navode kako većina istraživanja pokazuju potrebu mijenjanja prakse i naglašava potrebu suradnje između svih dionika odgojno- obrazovnog procesa. Upravo ta suradnja osnova je za izgradnju otvorenog sustava, strategije koja se partnerski oblikuje, pregledava, modificira i oblikuje u odgojno-obrazovnoj ustanovi, uzimajući u obzir specifičnu kulturu i tradiciju tog okruženja.

Uz odgojitelje, velik utjecaj na razvoj glazbenih vještina i cjelokupni razvoj djeteta imaju i roditelji. Kako bi poticali i podržali razvoj glazbenih vještina roditelj mora poznavati i imati znanja o glazbenom razvoju i učenju (Beck, 2018). Od velikog je značaja kolika je uključenost roditelja u glazbene aktivnosti. Što je veća podrška roditelja, djeca će uspješnije steći glazbene vještine. Roditelji najčešće s djecom slušaju glazbu. Manja glazbena postignuća svoje djece smatrat će značajnijima roditelji koji nisu nastupali, a davanjem pohvala djeci za postignuća pozitivno djeluju na veće samopoštovanje i posebnosti djeteta (Davidson i sur., 1996). Prema Beck (2018) u istraživanju koje je proveo naglašava se važnost roditeljskog razumijevanja i prepoznavanja djetetovog glazbenog ponašanja i razvoja.

Roditelji na formiranje dječjeg glazbenog ukusa mogu utjecati na dva načina a to su: namjernim uključivanjem djece u glazbene škole ili glazbene aktivnosti te posjetom raznim glazbenim događanjima i nenamjernim uključivanjem, biranjem i slušanjem glazbe u roditeljskom domu, odabir pjesama ovisi o afinitetu roditelja. Kako djeca uče po modelu, djeca će pokazati interes za slušanjem glazbe koju slušaju roditelji (Bogt i sur., 2011; prema Boneta i sur., 2016). Odlazak roditelja i djece na opere, koncerte i ostale glazbene događaje i dječje pohađanje glazbenih aktivnosti ili škole ima veći učinak na oblikovanje dječjeg glazbenog ukusa (Sullivan, 2003; prema Boneta i sur., 2016). Boneta i suradnici (2016) u svom istraživanju ističu značaj glazbenog obrazovanja roditelja jer su skloniji slušanju klasične glazbe i sviranju instrumenata u roditeljskom domu.

Slušanjem adekvatne glazbe, sviranjem na instrumentima, praćenje glazbe pokretom, posjećivanjem koncerata i raspravljanjem o glazbi roditelji u bogatom glazbenoj sredini potiču glazbeni i cjelokupni razvoj svog djeteta. Glazbeni razvoj najintenzivniji je u predškolskoj dobi što još više ističe ulogu roditelja u glazbenim razvoju djeteta (Dobrota i Ćurković 2006; prema Krnić i Kodžoman- Radan, 2015).

5. ISTRAŽIVANJE: Stavovi roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece rane i predškolske dobi

5.1. Cilj, problem i hipoteze istraživanja

Cilj ovog istraživanja je ispitati stavove roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi. U skladu s navedenim ciljem, postavljeni su sljedeći problemi istraživanja:

1. Ispitati razlikuju li se stavovi roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi s obzirom na spol i stručnu spremu.
2. Ispitati razlikuju li se stavovi roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi s obzirom na dodatnu glazbenu poduku i poznavanje notnog pisma.
3. Ispitati razlikuju li se stavovi roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi s obzirom na to pohađa li dijete glazbeni vrtić ili ne.

Na temelju postavljenih problema istraživanja formulirane su sljedeće hipoteze:

H1 Žene, u odnosu na muškarce, imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

H2 Roditelji s višim razinama obrazovanja, u odnosu na roditelje s nižim razinama obrazovanja, imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

H3 Roditelji koji imaju dodatnu glazbenu poduku, u odnosu na roditelje bez dodatne glazbene poduke, imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

H4 Roditelji koji poznaju notno pismo, u odnosu na roditelje koji ne poznaju notno pismo, imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

H5 Roditelji čija djeca pohađaju program glazbenog vrtića, u odnosu na roditelje čija djeca ne pohađaju takav program, imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

5.2. Metoda

5.2.1. Sudionici

Ispitivanje je provedeno putem ankete na uzorku od 130 sudionika, roditelja predškolske djece iz Splitsko-dalmatinske županije (tablica 1). Prosječna dob sudionika bila je 36,71 godina ($SD = 4,66$, raspon 24 do 52 godine). Od ukupnog broja sudionika, njih 24,62 % pohađalo je glazbenu školu ili dodatnu glazbenu poduku, 46,92 % sudionika je pjevalo ili još uvijek pjeva u zboru ili klapi, njih 17,69 % sviralo ili još uvijek svira neki instrument, a čak 47,69 % roditelja poznaje notno pismo. Više od polovine sudionika (58,46 %) odlazi na koncerte umjetničke glazbe, opere i balete, a još veći postotak roditelja (85,38 %) vodi djecu na glazbene priredbe (nastupe dječjih zborova, dječje mjuzikle, kazališne predstave). Slušanje glazbe važna je aktivnost slobodnog vremena sudionika, pa tako 50 % sudionika sluša glazbu 1-2 sata dnevno, njih 38,46 % sluša je više sati dnevno, a 9,24 % sluša glazbu cijeli dan. I, konačno samo 3,1 % roditelja ne voli klasičnu glazbu, njih 42,31 % voli samo neku klasičnu glazbu, dok 54,59 % sudionika voli ovaj glazbeni stil. Više od polovine djece roditelja iz istraživanja uključeno je u glazbeni program (54,62 %).

Tablica 1.

Struktura uzorka

SPOL	N	STRUČNA SPREMA	N
M	38	SSS	19
		VŠS	25
		VSS	72
Ž	92	MR.SC.	12
		DR.SC.	2
UKUPNO		130	

5.2.2. Instrument i postupak ispitivanja

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik koji se sastoji od dva dijela. U prvom dijelu, *Upitniku općih podataka*, prikupljeni su sociodemografski podatci o sudionicima (grad u kojemu se nalazi vrtić koji djeca pohađaju, spol, godine života, stručna sprema, dodatna glazbena poduka, bavljenje glazbom u slobodno vrijeme, poznavanje notnog pisma, posjećivanje kazališnih predstava i koncerata klasične glazbe, dnevno slušanje glazbe, preferencije klasične glazbe, dječje pohađanje glazbenog vrtića, odlasci djece na glazbene priredbe (nastupe dječjih zborova, dječje mjuzikle, kazališne predstave).

Drugi dio, *Stavovi roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi* sadrži šesnaest tvrdnji koje ispituju sljedeće sastavnice navedenih stavova: procjena važnosti provođenja glazbenih aktivnosti za cjeloviti razvoj djeteta, dječje glazbene aktivnosti u kućnom okruženju i generalni stavovi roditelja prema glazbi. Uz svaku tvrdnju priložena je skala procjene od 1 do 5 (1 = uopće se ne slažem; 5 = u potpunosti se slažem). Provjerom faktorske strukture skale primjenom eksploratorne faktorske analize (EFA) metodom glavnih komponenata uz varimaks normaliziranu rotaciju, potvrđena je dvofaktorska struktura skale. Prvi faktor uključuje sedam čestica koje se odnose na roditeljske stavove o važnosti glazbenih aktivnosti za cjeloviti razvoj djeteta, dok se na drugom faktoru grupiralo devet čestica koje se odnose na glazbene aktivnosti djeteta u kućnom okruženju i generalne stavove roditelja o glazbi. Navedeni faktori objašnjavaju 55,65 % varijance. Psihometrijske značajke skale prikazane su u tablici 2.

Tablica 2.

Psihometrijske značajke skale Stavovi roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi

Tvrdnja		
	F1 Stavovi roditelja o važnosti glazbenih aktivnosti	F2 Glazbene aktivnosti u kućnom okruženju i generalni stavovi roditelja prema glazbi
1.	Smatram da glazba predstavlja sastavni dio cjelovitog i uravnoteženog odgoja i obrazovanja djeteta.	Moje dijete je bilo izloženo glazbi i prije rođenja.
2.	Smatram da glazba utječe na dječje raspoloženje i njegovo emocionalno stanje.	Potičem dijete na stvaranje zvukova i interakciju s glazbenim instrumentima.
3.	Smatram da glazba ima pozitivan utjecaj na dječji kognitivni razvoj.	Pjevam svom djetetu, odnosno sa svojim djetetom, barem jedan put dnevno.
4.	Smatram da glazba ima pozitivan utjecaj na razvoj dječjih komunikacijskih sposobnosti.	Moje dijete je kod kuće izloženo širokom rasponu glazbenih stilova (pop, rap, dance, klasična glazba itd.).
5.	Smatram da glazba ima pozitivan utjecaj na dječji socijalni razvoj.	Potičem dijete da se kreće uz glazbu.
6.	Smatram da glazba ima pozitivan utjecaj na dječji senzorni i psiho-motorički razvoj.	Voljela/volio bih da sam kao dijete imala/imao mogućnosti sudjelovati na glazbenom programu u vrtiću ili izvan njega.
7.	Smatram da su glazbene aktivnosti izuzetno značajne za razvoj glazbenih sposobnosti djece i njihov estetski odgoj.	Potječem iz glazbeno poticajne sredine (imam glazbenike u obitelji i sl.).
8.		Smatram izuzetno značajnim da u vrtiću djeca imaju mogućnost pohađanja glazbenog programa
9.		Smatram da je važno da moje dijete nauči svirati glazbeni instrument
Cronbach α	0,90	0,80
M (sd)	45,96 (4,55)	51,12 (8,07)
raspon	17-49	9-63

prosječna r među česticama	0,61	0,37
asimetričnost	-2,91	-1,31
spljoštenost	13,35	4,60

5.3. Rezultati i diskusija

H1 Žene, u odnosu na muškarce, imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

Kako bi se provjerila postavljena hipoteza, izračunata su dva Mann-Whitney U-testa, za svaki od dva faktora roditeljskih stavova posebno (tablica 3). Rezultati potvrđuju kako nema razlike ni u jednom faktoru stavova o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na spol roditelja, čime je odbačena postavljena hipoteza.

Tablica 3.

Razlike u stavovima o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na spol roditelja

Spol	F1	C	U	z	p	F2	C	U	z	p
M		6,67	1541	-0,84	0,40		5,76	1628,50	-0,52	0,61
Ž		6,85					5,76			

$p \leq 0,05^*$

$p \leq 0,01^{**}$

H2 Roditelji s višim razinama obrazovanja, u odnosu na roditelje s nižim razinama obrazovanja, imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

Kako bi se testirala postavljena hipoteza, izračunata su dva Kruskal-Wallis testa, za svaki od dva faktora stavova roditelja (tablica 4). Rezultati potvrđuju kako nema razlike ni u jednom od stavova roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine s obzirom na stručnu spremu. Time je odbačena postavljena hipoteza.

Tablica 4.

Razlike u stavovima o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na stručnu spremu roditelja

Stručna sprema	F1	C	H (4, N=120)	p	F2	C	H (4, N=129)	p
SSS		6,53	3,78	0,44		5,89	1,50	0,83
VŠS		7,06				5,85		
VSS		6,85				5,65		
MR.SC.		7,02				6,06		
DR.SC.		6,76				5,72		

$p \leq 0,05^*$

$p \leq 0,01^{**}$

H3 Roditelji koji imaju dodatnu glazbenu poduku, u odnosu na roditelje bez dodatne glazbene poduke, imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

Kako bi se ispitalo je li dodatna glazbena poduka prediktor pozitivnih stavova o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi, izračunata su dva Mann-Whitney U-testa (tablica 5). Što se tiče prvog faktora, nisu uočene razlike u stavovima s obzirom na dodatnu glazbenu poduku. Međutim, kod drugog faktora stavova, koji se odnosi na glazbene aktivnosti djeteta u kućnom okruženju i generalne stavove roditelja o glazbi, uočeno je da roditelji koji su pohađali dodatnu glazbenu poduku više uključuju djecu u glazbene aktivnosti u kući i imaju pozitivnije generalne stavove prema glazbi (slika 1). Time je djelomično potvrđena postavljena hipoteza.

Tablica 5.

Razlike u stavovima o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na dodatnu glazbenu poduku roditelja

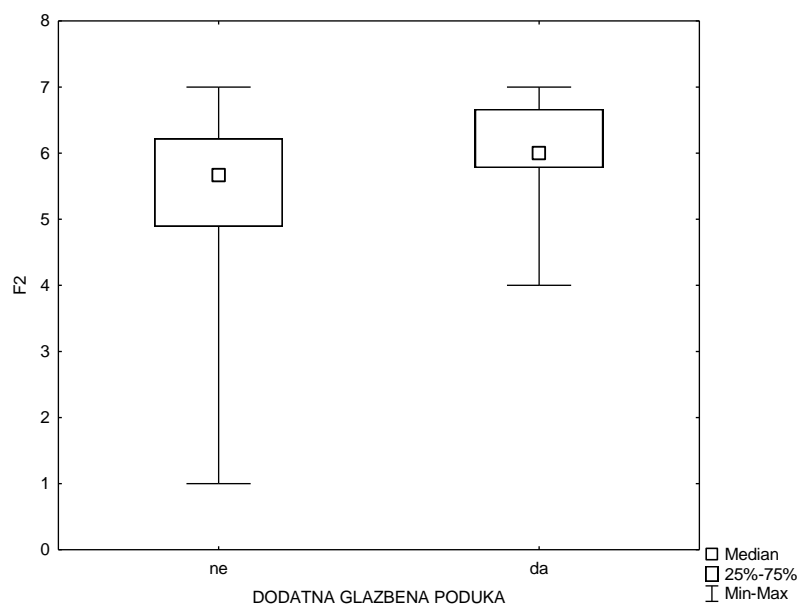
Dodatna glazbena poduka	F1	C	U	z	p	F2	C	U	z	p
ne		6,70	1250	-1,64	0,10		5,66	1039	-2,64	0,01**
da		7,00					6,00			

$p \leq 0,05^*$

$p \leq 0,01^{**}$

Slika 1.

Razlike u stavovima o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na dodatnu glazbenu poduku roditelja (F2)

H4 Roditelji koji poznaju notno pismo, u odnosu na roditelje koji ne poznaju notno pismo, imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

Kako bi se provjerilo je li poznavanje notnog pisma značajan prediktor pozitivnih stavova o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi, ponovno su izračunata dva Mann-Whitney U-testa (tablica 6). U slučaju oba faktora stavova uočene su značajne razlike između roditelja koji poznaju notno pismo i onih koji ga ne poznaju (slika 2, slika 3), čime je potvrđena postavljena hipoteza.

Tablica 6.

Razlike u stavovima o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na roditeljsko poznavanje notnog pisma

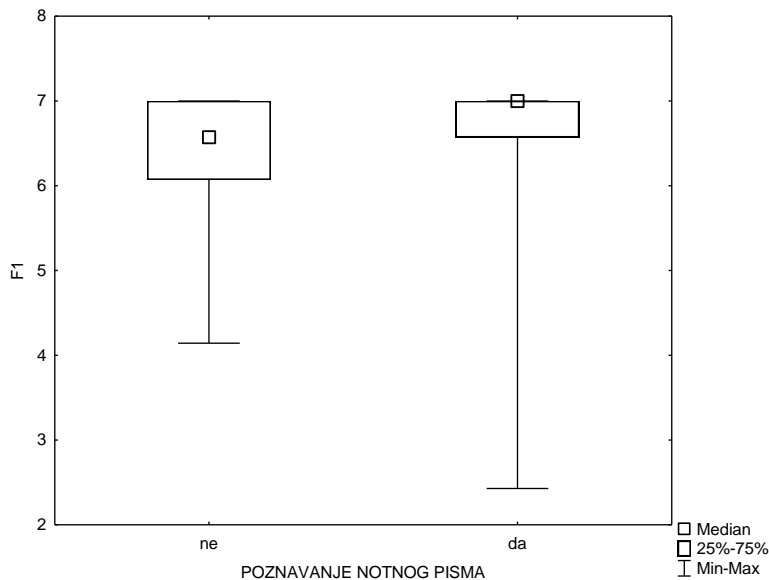
Poznavanje notnog pisma	F1	C	U	z	p	F2	C	U	z	p
ne		6,56	1521	-2,61	0,01**		5,59	1596,50	-2,25	0,02*
da		7,01					5,95			

$p \leq 0,05^*$

$p \leq 0,01^{**}$

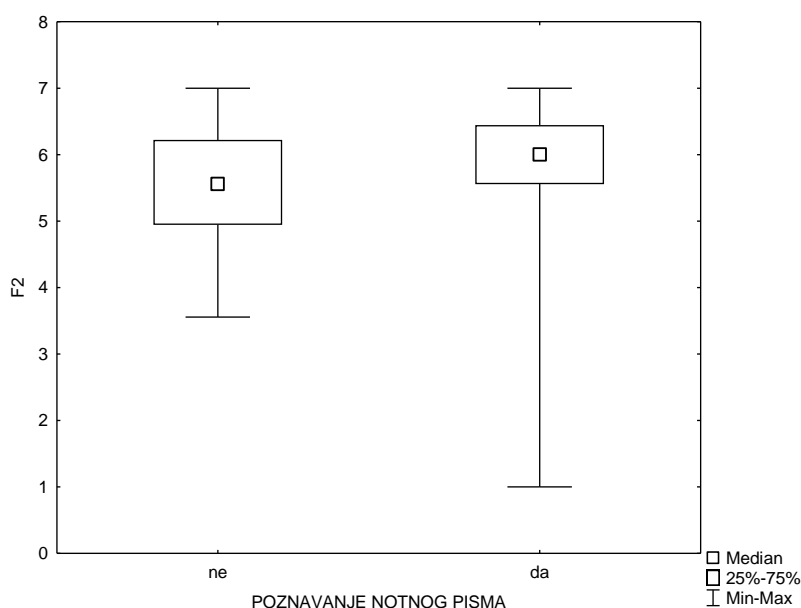
Slika 2.

Razlike u stavovima o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na roditeljsko poznavanje notnog pisma (F1)

Slika 3.

Razlike u stavovima o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na roditeljsko poznavanje notnog pisma (F2)

H5 Roditelji čija djeca pohađaju program glazbenog vrtića, u odnosu na roditelje čija djeca ne pohađaju takav program, imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

Kako bi se ispitalo je li pohađanje glazbenog vrtića značajan prediktor stavova o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi, ponovno su izračunata dva Mann-Whitney U-testa (tablica 7). Pohađanje glazbenog vrtića pokazalo se značajnim prediktorom oba faktora stavova o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi (slika 4, slika 5), čime je potvrđena postavljena hipoteza.

Tablica 7.

Razlike u stavovima o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na dječje pohađanje glazbenog vrtića

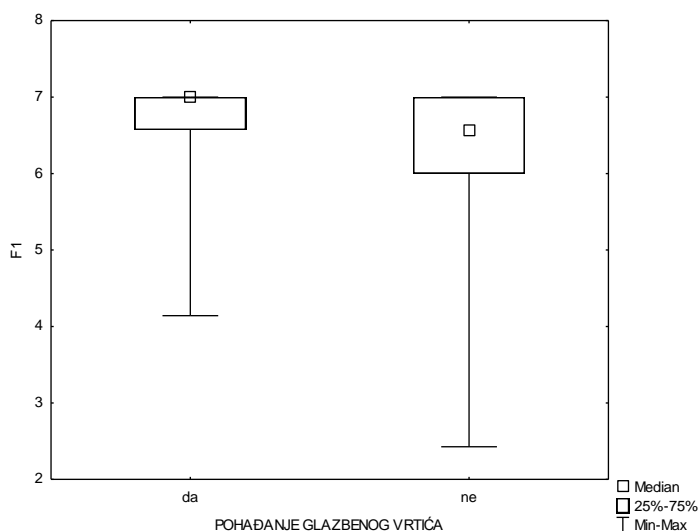
Pohađanje glazbenog vrtića	F1	C	U	z	p	F2	C	U	z	p
ne		6,53	1460,50	2,83	0,00**		5,45	1640,50	1,98	0,05*
da		7,06					6,07			

$p \leq 0,05^*$

$p \leq 0,01^{**}$

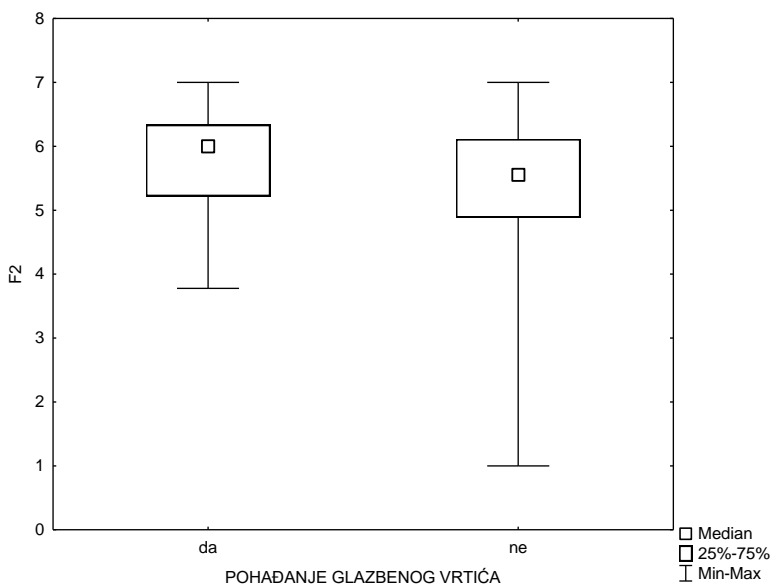
Slika 4.

Razlike u stavovima o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na dječje pohađanje glazbenog vrtića (F1)

Slika 5.

Razlike u stavovima o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi s obzirom na dječje pohađanje glazbenog vrtića (F2)

5.4. Diskusija

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati stavove roditelja djece predškolske dobi o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta. Upitnik za istraživanje sastoji se od dva dijela. U prvom dijelu prikupljeni su sociodemografski podaci o sudionicima (grad, spol, godine života, stručna sprema, dodatna glazbena poduka, bavljenje glazbom, poznavanje notnog pisma, posjećivanje koncerata i pohađanje dječjeg vrtića). U drugom dijelu istraživanja ispitani su roditeljski stavovi o glazbenim aktivnostima za cjeloviti razvoj djeteta predškolske

dobi, glazbenih aktivnosti djeteta u obiteljskom okruženju te općeniti stavovi roditelja prema glazbi.

Rezultatima ovog istraživanja potvrđeno je kako glazba ima značajno mjesto u životu sudionika generalno, pa tako 50 % sudionika sluša glazbu 1-2 sata dnevno, njih 38,46 % sluša je više sati dnevno, a 9,24 % sluša glazbu cijeli dan. Takvi rezultati u skladu su s rezultatima koji potvrđuju značajnu ulogu glazbe u životu ljudi različitih dobnih skupina (Boal-Palheiros & Hargreaves, 2001; Särkämö, 2018). Više od polovine sudionika voli klasičnu glazbu (54,59 %), a 54,62 % sudionika uključilo je djecu u program glazbenog vrtića.

Rezultatima ovoga istraživanja potvrđeno je kako spol i stručna sprema roditelja ne predstavljaju značajne prediktore stavova prema važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi. Uočene su razlike između roditelja s glazbenom podukom i bez glazbene poduke, na način da roditelji s glazbenom podukom više uključuju djecu u glazbene aktivnosti u kući i imaju pozitivnije stavove prema glazbi generalno. Poznavanje notnog pisma također je značajan prediktor stavova roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

Rezultatima istraživanja potvrđeno je da roditelji čija djeca pohađaju program glazbenog vrtića, u odnosu na roditelje čija djeca nisu uključena u takve aktivnosti, imaju pozitivnije stavove prema važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi.

6. Zaključak

Posebno se ističe potreba odrastanja djeteta u glazbeno poticajnom okruženju i naglašava važnost utjecaja čimbenika iz okoline na razvoj dječjih sposobnosti i na cjelokupni razvoj (Dobrota 2007; prema Krnić i Kodžoman-Radan 2016).

Važnost glazbe ne može se prekriti, jer od samih početaka, roditelji intuitivno počinju osluškiivati svoje dijete te ih smirivati s glazbom. Ona je obojana, topla, brza ili spora, ali uvijek važna članica svake obitelji. Kroz nju se prožimaju različiti osjećaji koje djeca mogu samostalno percipirati te neverbalnom komunikacijom tijela i sami izraziti. Ako se djeca ne upoznaju s glazbom u ranoj dobi, uzima im se nešto temeljno za sretno djetinjstvo. Nema ljepšeg prizora od doma prepunog glazbenih instrumenata te melodija koje ispunjavaju srca djece poput kista i tempere na papiru. Mjesto u kojem će djeca uživati, u kojem će se razvijati, uvijek je povezano s glazbom. Uz zvukove glazbe trebalo bi započinjati svako jutro, a glazba bi poput punopravne članice obitelji trebala sudjelovala na svakom rođendanu, u svakoj aktivnosti te razveseljavati i djecu i roditelje. Roditelji imaju ključnu ulogu u ranom razvoju djeteta. Prije polaska u vrtić roditelji su glavni izvor ljubavi, učenja i socijalizacije. Kroz inetrakcije s roditeljima djeca stječu prve spoznaje o svijetu oko sebe, razvijaju vještine i sposobnosti. Kad dijete krene u vrtić, odgojitelji preuzimaju važnu ulogu u njegovom daljnjem razvoju. Uspješna komunikacija između roditelja i odgojitelja najbitnija je za optimalan razvoj djeteta.

Glazbene aktivnosti u poticajnoj glazbenoj sredini koju zajednički stvaraju roditelji i odgojitelji imaju mnogostruku važnost i utjecaj na razvoj i dobrobit djeteta. Osim što razvijaju glazbene sposobnosti, one pozitivno djeluje na pamćenje, pažnju, rješavanje problema, glazba omogućava izražavanje emocija, potiče na timski rad i suradnju, razvija kreativnost, samopouzdanje, a isto tako povećava razumijevanje i uvažavanje kulturne raznolikosti. Odgojitelj treba upoznati djecu s glazbom i stvoriti poticajno okruženje za glazbene aktivnosti koje će ih potaknuti na suradnju i razvijanje kompetencija. Djeca rado sudjeluju u tim aktivnostima jer kroz njih mogu izraziti svoju maštovitost, potrebe i emocije. Važno je da odgojitelji steknu potrebna znanja o glazbi, njenoj primjeni u radu i utjecaju na cjelokupni razvoj djeteta kako bi maksimalno iskoristili njen pozitivan utjecaj.

Rezultati istraživanja o stavovima roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djeteta predškolske dobi pokazali su kako nema razlike u stavovima s obzirom na spol i na stručnu spremu, dok je djelomično potvrđena hipoteza kako roditelji koji imaju dodatnu glazbenu poduku više uključuju djecu u glazbene aktivnosti i imaju pozitivnije stavove o važnosti glazbeno poticajne sredine. Budući da su primijećene znatne razlike u stavovima o važnosti poticajne sredine između roditelja koji poznaju notno pismo i roditelja koji ne poznaju, i roditelja čija djeca pohađaju glazbeni vrtić ili neku glazbenu aktivnost i roditelja čija djeca ne pohađaju, hipoteza je potvrđena. Kroz ovo istraživanje uvidjeli smo da svi roditelji smatraju da je glazbene aktivnosti veoma bitne za rast i razvoj njihovog djeteta.

Glazba definira važni dio kulturnog identiteta i upotpunjava i prožima život u dječjem vrtiću. Glazbene aktivnosti stvaraju neprocjenjivu atmosferu u vrtiću te pozitivno utječu na cjelokupni razvoj djeteta. Djeca i odgojitelji dio su vrtićke kulture unutar koje zajedno djeluju, te time stvaraju istu (Rončević, 2014).

Poticajna glazbena sredina bogata raznolikim aktivnostima može značajno doprinijeti emocionalnom, spoznajnom, socijalnom i motoričkom razvoju pojedinca. Takvo okruženje, na samo da obogaćuje životne vještine, već i stvara trajnu ljubav prema glazbi.

7. Literatura

1. Bačlija Sušić, B. (2018). Dječje stvaralaštvo: stvaralački i autotelični aspekt. *Metodički ogledi*, 25(1), 63-83.
2. Beck, J.(2018). Parents' Observations Of Their Young Children's Music Behaviors During Music Classes After Completing The Children's Music Behavior Inventory. (Master's thesis). Retrieved from <https://scholarcommons.sc.edu/etd/4678>
3. Boal-Palheiros, G., & Hargreaves, D. J. (2001). Listening to music at home and at school. *British Journal of Music Education*, 18(2), 103-118. <https://doi.org/10.1017/S0265051701000213>
4. Boneta, Ž., Čamber Tambolaš, A., & Ivković, Ž. (2017). Oblici roditeljskog glazbenog kulturnog kapitala i glazbena socijalizacija djece rane i predškolske dobi. *Revija za sociologiju*, 47(1), 5-36.
5. Davidson, W. J. Howe, J., Sloboda, & Moore Graham, D. (2016). The role of parental influences in the development of musical ability. *British Journal of Developmental Psychology*, 14(4), 399-412.
6. Dobrota, S. (2019). Stavovi odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i samoprocjena kompetentnosti za njihovu realizaciju. *Metodički pogledi*, 26(2), 59-76.
7. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima. I i II dio*. Zagreb: Mali profesor.
8. Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28(3), 269-289.
9. Habuš Rončević, S. (2014). Neke suvremene uloge odgojitelja u glazbenom odgoju djece rane i predškolske dobi. *Magistra Iadertina*, 9(1), 179- 187.
10. Jehan Wadie, M. (2013). The effect of Mozart music on child development in a Jordanian kindergarten. *Education*, 133(3), 370-377.
11. Krnić, M., & Kodžoman-Radan, J. (2016). Roditelji i dječje glazbene aktivnosti u obiteljskom domu. *Metodički ogledi*, 23(1), 53-64. <https://doi.org/10.21464/mo43.231.5364>
12. Kukovac, S. (2023). Utjecaj glazbe na razvoj pojedinca. *Varaždinski učitelj*, 6(2), 442-446.

13. Majsec Vrbanić, V. (2008). *Slušamo, pjevamo, plešemo, sviramo: poticanje glazbom*. Zagreb: Udruga za promicanje različitosti, umjetničkog izražavanja, kreativnosti i edukacije djece i mladeži "Ruke".
14. Majsec Vrbanić, V. (2009). Pozicanje glazbom i njezinim elementima. *Dijete, vrtić, obitelj*, 15(56),20-24.
15. Manasteriotti, V. (1977). *Muzički odgoj na početnom stupnju: methodske upute za odgajatelje i nastavnike razredne nastave*. Zagreb: Školska knjiga.
16. Manasteriotti, V. (1982). *Zbornik pjesama i igara za djecu: priručnik muzičkog odgoja*. Zagreb: Školska knjiga.
17. Marić, M., & Nurkić, D. (2014). Uloga odgojitelja u poticanju dječje ekspresivnosti pokreta. *Dijete, vrtić, obitelj*, 20(75), 16-18.
18. Marić, Lj., & Goran, Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno. Metodički priručnik za odgojitelje, studente i roditelje*. Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga.
19. Mendeš, B., & Dobrota, S. (2023). Glazba u kurikulu ranog i predškolskog odgoja. *Croatian Journal of Education*, 25(2), 639-671.
20. Mendeš, B., Marić, Lj., & Goran Lj.(2020). *Dijete u svijetu igre. Teorijska polazišta i odgojno-obrazovna praksa*. Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga.
21. Miočić, M. (2012). Kultura predškolske ustanove u svjetlu glazbenih kompetencija odgojitelja. *Magistra Iadertina*, 7(1), 73-87.
22. *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
23. Nikolić, L. (2018). Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta. *Napredak*, 159(1-2), 139-158.
24. Särkämö, T. (2018). Cognitive, emotional, and neural benefits of musical leisure activities in aging and neurological rehabilitation: A critical review. *Annals of Physical and Rehabilitation Medicine*, 61 (6), 414-418. <https://doi.org/10.1016/j.rehab.2017.03.006>
25. Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., & Letica, M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing- Tehnička knjiga.
26. Stolić, J. (2015). Razvijanje muzičkih sposobnosti dece kroz određene oblike muzičkih aktivnosti. *Istraživanja u pedagogiji*, 5(2), 31-44.
27. Slunjski, E. (2001). *Integrirani predškolski kurikulum: rad djece na projektima*. Zagreb: Mali profesor.

28. Šagud, M. (2006), *Odgajatelj kao refleksivni praktičar*. Petrinja: Visoka učiteljska škola.
29. Vidulin, S. (2016). Glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama: mogućnost i ograničenja. *Život i škola*, 62(1), 221-233.

Sažetak

Glazbene aktivnosti imaju izuzetno važnu ulogu u cjelovitom razvoju djece. Stoga je cilj ovog istraživanja ispitati stavove roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi s obzirom na spol, stručnu spremu, dodatnu glazbenu poduku, poznavanje notnog pisma i dječje pohađanje programa glazbenog vrtića. Ispitivanje je provedeno putem ankete na uzorku od 130 sudionika, roditelja djece predškolske dobi iz Splitsko-dalmatinske županije. Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik koji se sastoji od dva dijela: *Upitnik općih podataka* i *Stavovi roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi*.

Rezultatima istraživanja potvrđeno je kako spol i stručna sprema nisu značajni prediktori roditeljskih stavova prema važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi. Dodatna glazbena poduka roditelja značajan je prediktor dijela stavova koji se odnose na provođenje glazbenih aktivnosti u kući i stavove prema glazbi generalno, dok je poznavanje notnog pisma značajan prediktor za sveukupne stavove roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi. Rezultatima istraživanja potvrđeno je da roditelji čija djeca pohađaju program glazbenog vrtića, u odnosu na roditelje čija djeca nisu uključena u takve aktivnosti, imaju pozitivnije stavove prema važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece predškolske dobi. Dobiveni rezultati ukazuju na važnost kvalitetne organizacije programa glazbenih vrtića i veću uključenost djece u takve programe.

Ključne riječi: glazbene aktivnosti, glazbeni vrtić, rani i predškolski odgoj i obrazovanje, stavovi.

Abstract

Musical activities play an extremely important role in the overall development of children. Therefore, the aim of this research is to examine parents' views on the importance of a musically stimulating environment for complete development of preschool children, according to gender, level of education, additional musical education, knowledge of musical notation and children's attendance at the music kindergarten programmes. Examination was conducted through a survey on a sample of 130 participants, parents of preschool children from Split-Dalmatin county. A questionnaire was constructed for the purposes of the research, and it consists of two parts: *General data questionnaire* and *Parents' views on the importance of a musically stimulating environment for overall development of preschool children*. The results of the research confirmed that gender and the level of education are not significant predictors of parental attitudes towards the importance of a musically stimulating environment for the complete development of preschool children. Additional musical education of parents is a significant predictor of positive attitudes referring to conducting musical activities at home and towards music in general, while knowledge of notation is a significant predictor for parents' overall attitudes about importance of musically stimulating environments for preschool children. The results of a research confirmed that parents whose children attend the music kindergarten program, comparing to parents whose children are not involved in such activities, have more positive attitudes towards the importance of a musically stimulating environment for positive development of preschool children. Obtained results indicate the importance of music stimulations within preschool programs in kindergartens and as a result they receive a higher educational involvement of children in such programs.

Key words: musical activities, music kindergarten program, early childhood education and care, attitudes.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja ŽANA KALENIĆ, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e magistra/magistrice RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 19.09.2024.

Potpis

Žana Kalenić

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: Žana Kalenić

Naslov rada: Stavovi roditelja o važnosti glazbeno poticajne sredine za cjeloviti razvoj djece
predškolske dobi

Znanstveno područje i polje: Društvene znanosti i pedagogija

Vrsta rada: Diplomski rad

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje): prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje): prof. dr. sc. Snježana Dobrota,
doc. dr. sc. Marijo Krnić, pred. i dr. sc. Daniela Petrušić, asistent

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj
njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane
uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u
otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i
repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o
visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti* (NN br. 119/22)).

Split, 19.09.2024.

Potpis studenta/studentice:

Žana Kalenić

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o
autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici
Filozofskog fakulteta u Splitu.

